



Lakewood Daf Yomi

PRESENTED BY SRULY BORNSTEIN



לע״ן

ברוך דוב ז״ל בן יבלחט״א משה חיים ווידרא נ״י
הרב שמעון דוד בן ר' יעקב יוסף איידער זצ״ל

מראה מקומות רשפי אש

לע״ן מרים שיינדל בת יבלחט״א אפרים שמעון סינאוויץ

עין משפט
נר מצוה

יב א מ"י פ"ג מהלכות
עטרת יו"כ הלכה ג
ופ"ה מהלכות ביאת מקדש
הלכה ז:
יג ב מ"י פ"ה מהלכות
ביאת מקדש הלכה ח:
יד ג מ"י פ"ד מהלכות
מחוסי כפרה הלכה
ח:

זמן ד שם הלכה ב:
 זמן ה שם הלכה א:

(א) רש"י ד"ה ורמז
במים את בשרו ולגסס:

מהר"ב רנשבורג

א[רש"י ד"ה ניםא רבנן
וכו' הלכך ל"ס טבל
מבערב וכו'. מלת מבערב
נמחק [ט] ונ"צ על דעת
ביאת משה ודוק:

ט] רש"א מ"ז (גליון):

[א] רש"א מ"ז (גליון):
 [ב] משה בחברו
 עבודתו
 כשרה: [ג] כח"י דבא"י
 מורה: [ד] "במשנה"
 ליהא בקצת כח"י
 הורטס ומ"י שפסק בור,
 ועין רש"י: [ה] ג"י שח
 יצחק בטומאה הורגל
 ורובתה "אוהת" ליהא
 בדפוס. כח"י ליהא
 תליבת "אתה טומאה"
 רש"א (גליון):
 [ו] נדע"ל א"י ינא
 דבא"י דוקא (באזה"י)
 איתיה:
 [ז] מלך חומר
 סביר ליה כרננן שחי
 (יצחק): [ח] נדע"ל סובר
 ועמוד:

ואם לא טבל ועבד ואומ'

ואם לא טבל ועבר ואמר
 וברא' אפסודא ולא
 אצרכ' עברתו כשרה.
 ולכן וזמא מי שלא
 טבל מחול עבודתו.
 ואקשין עליה והתניא
 כיצ' שלא טבל כר'
 עבודתו ששה אבל
 קידוש (ו) ששאר ורצו
 וקדשו ורגיליה' ורצו
 מיתום. אם עבר כלא
 קידוש עבודתו פסלה.
 וקרינן אלא למקם
 בששה ששאר ורצו וז'
 ורצו במים במקום
 קדוש ולבש את בגדיו
 וקדש ועשה את עולמו
 וגר'. לכן וזמא קאי
 בששה. ברמזין כל'
 הצדקה שחל כליה לר'
 יהודה לא קאי בששה.
 ואקשין וכו' ר' יהודה
 מצריך מיכסם בעזרה
 שפליח משה סוך
 והתניא מצורע טובל
 ועומד בשער גקור דר'
 לתת לו ר' יהודה

רבי יהודה אומר לא מצורע בלבד אמרו אלא כל אדם. למפרש
לפירוש לעיל בפ"ק (דף קטו:) רב אלח בר אבהו אמר הא ממי
היה יהודה דתמיד משום לשאכנן פליגי קסמתי דמדות ומימי
דברייתא דשמעינן ליה להי יהודה דלמר מזבח מנוול וסממא

דמדות ליה ליה מוצח ממוצע מזה
 דהכא הוה מני לאחוי דפליג
 אקאמחא דרשא ר"ל מזה דהכא לא
 מני לאחוי רחא דאיכא למימר
 שאני הכא דפליג בהדיא במשנה
 ואכל היכא דלא הוכרה במשנה דפליג
 דלמא פליג לא מני מימי מהאי
 דמוצח ממוצע ועי"ל דמהכא לא
 הוה שמעין דפליג דאיכא למימר
 כולה ר"י הוה ומשום דקמי דרשא
 שהלשנה קריה לשכת מורשין ופרש
 למא נקראת ק' לפי ששם מורשים
 טובלים ומעיקרא שיתקנה בשביל
 זה קאמר ר"י ללחא שנתקנה
 הרגילו לטובל זה כל אדם טהור
 הנהיה ליכנס לעזרה:

א דָּא מַבְרִיחַ הָעָרֶב שָׁמַיִם בֵּינֵי
חִמְמָה לִי מֵאִי קִסְרִין הָאֵל
בִּימֵי סָפְרוּ אִינוּ אֶסְכּוֹר לִיכֵנָם אֲלֵא
בִּצְחָמְנָה שְׂכִינָה וְלִשְׁכָּנָה מִזְרוּעִים
הֵיאֵה הַיָּהוָה בְּקוֹדֶשׁ מְדַנְכֵּנוּ לֵאמֹר
מִחוּסֵי כְּסוּדִים יִלֵּל דֹּהֵי פִרְיָן
כִּיּוֹן לֵלָא מֵאִי לִהְבֵּנִים דִּיּוֹ לְבַחֲזוֹת
הֵיּוֹם עַד שְׁעִירֵי שָׁמַיִם יִלֵּל דְּעִיל
בְּהָר הַבַּיִת לְטוֹבֵל שֶׁם בְּשִׁלְמָא אִי
בְּשִׁמְעִי אִירִי וְכַבֵּר טַב מִנֵּי טַבֵּל
לִהְבֵּנִים כֵּי שֵׁלָא יִסֵּחַ דַּעַת שִׁיחֹרֵב לֵאמֹר
לְהַכֵּס דִּיּוֹ מִיד אִי נִינִי יִלֵּל נְהִי
דְּמִדְאֻרִיחָא מוֹחֵר לִיכֵנָם בְּהָר הַבַּיִת
כָּל יְמֵי סָפְרוּ מִ"מ מְדַרְבְּנָן גִּזְרוּ שֵׁלָא
יִכֵּנָם דְּבִפְרָק תְּחַלְתָּא דְּנִגְעִים [מִינִי]
קִאֲמַר לְאַחֵר בְּגִלְתָּ יִנִּי [גְּמַרָא]^א
כֵּי הוּא כְּשֵׁם אֶסְכּוֹר וְכֵן לְדִלִּים [מִינִי]
תֵּן עֹרֹת נְשִׁים מְקוּדָּשִׁתַּי הֵימֵנו שְׂאִין
שׁוֹם טוֹבֵל יוֹם נִכְנֵס לָשׁ וְלִשְׁכָּנָה
מִזְרוּעִים הֵיאֵה עוֹמֶדֶת עֲצוּמַת נְשִׁים
וְהֵיאֵה אַחַת מִמֶּרְבֵּעַ לְשִׁכּוֹת שְׂבָאֲרַע
הִיסָה (יחזקאל כ)
דְּרַעַת
שְׂרָשְׁרֵי וְשִׁבְרֵי בֵּינֵי טוֹמֵא סֶרֶךְ וּבִינֵיהּ
וּכְל הֶקֶץ לֵלָא מִזְרַכִּינָן לְהוּ הַזֹּאת
שְׁלִישִׁי וְשִׁבְעִי יִלֵּל כְּגוֹן לֵלָא אֶסְכּוֹ
דְּעִמְיָהּ: **יִבְמָא** רַבֵּן דְּפִינִי
וְהֵיאֵה דְרִי" בְּכֵן חֻזָּמָא ב"ש" פֶּרֶשׁ"י
וְיִמְחָא עֲלֵיהּ כָּל אֵלֹהֵי הַיָּמִין בְּכֵן
דְּלִפְיָא דְּנִינִי צְדָקוֹת וְתִמְחָא י"א אֶ"כ

ממי מספקא ליה לאצ"י דפשיטא דליה לן למימר דפליגי ארצן
דמסכת מדות דאם כן קשה דרצנן אדרצנן דבכמה דוכחי פריך
הכי דר"י ארצ"י קאי ארצנן אדרצנן ל"ק ומשני וכו' ולא משתמי
ויומא לא פליגי ארצנן דר"י דמסכת מדות דאיכא למימר נמי ההם
תקנה בשביל כך שיש צדק נורק לטעול ולהכניס ידיהם לאלתר לנאטו
אלא שאר כל אדם דוקא א"נ דוקא יומא דכח"ל פליגי דח"ק ס
מאורעים לבד מוצבין שם בלשכה אלא אף כל אדם הנכנס לעורה
נקראת לשכת מאורעים לפי שיתקנה חמלה לטעולת מאורעים ואורן
וומא בבבא א"ר. הוא אדון דר"י נמי קשרא להו עד כ
כבן
מודו דטורח הנכנס לעורה צ"י טעילה אלא נהקט ב

פרק שלישי יומא

באחוריו עבודה. אם לא
לאוריאל היא שהי ימן
יהודה. לאחר דרצן היא
גדול ביום הכפורים יליף

באחוליו עבודה קא מיפלגו לבן זומא מחיל
עבודה דר"י לא מחיל עבודה ולבן זומא מי
מחיל^א והתניא^ב כהן גדול שלא טבל ולא
קידש בין בגד לבגד ובין עבודה לעבודה
עבודתו כשרה אחד כהן גדול ואחד כהן
הדיוט^ג שלא קידש ידיו ורגליו שחרית
וערב עבודה עבודתו פסולה אלא למיקם
בעשה קא מיפלגו לבן זומא קאי בעשה
דר' יהודה לא קאי בעשה ומי אית ליה דר'
יהודה האי סברא^ד והתניא^ה מצורע טובל
ועומד ב' בשער ניקנור רבי יהודה אומר אינו
צריך טבילה שכבר טבל מבערב ההוא
כדתני טעמא שכבר טבל מבערב ודקארי
לה מאי קארי לה משום דקא בעי למרמא
אחריתי עליה לשכת המצורעין ששם
מצורעין טובלין ר"י אומר לא מצורעין
כלבד אמרו אלא כל אדם לא קשיא הא
דטביל הא דלא טביל אי דלא טביל הערב
שמש בעי אלא אידי ואידי דטביל הא דאסח
דעתיה הא דלא אסח דעתיה אי אסח דעתיה
הזאת שלישי ושביעי בעי דאמר ר' דוסתאי
בר מתון אמר רבי יוחנן הסח הדעת צריך
הזאה שלישי ושביעי אלא אידי ואידי דלא
אסח דעתיה ולא קשיא הא דטביל על דעת
ביאת מקדש הא דלא טביל על דעת ביאת
מקדש ואב"א תני לא מצורעין אמרו אלא
כל אדם רבינא אמר רבי יהודה לדבריהם
דרבנן קאמר להו לדידי מצורע אין צריך
טבילה לדידכו אודו לי איזי מיהת דלא
מצורעין כלבד אמרו אלא כל אדם ורבנן
מצורע דייש בטומאה כל אדם לא דיישי
בטומאה א"ל אביי לרב יוסף נימא רבנן
דפליגי עליה דר' כבן זומא סבירא להו
והאי דקתני מצורע להוירעך כהן דר"י או
דילמא שאני מצורע דדייש בטומאה א"ל
ר' שאני מצורע דדייש בטומאה א"ל אביי לרב
יוסף (לר"י דאמר סד^ו) טבילה (היא) זו
חוצץ

בן למימר דפליגי ארבעין דמדות או דילמא חדא חנא
 ורענא דבבבא דוכחי פריך
 ד"ק ומשני וכו' ולא משתמיט לשנוי בשום דוכחא חרי רבן
 שמעון דאיכא למימר נמי הכס הוא הדין שאר כל אדם והא
 הכנים ידיהם לא תלמד לצבאות א"י נקט מזרע להושיעין כחור
 הוא דבבא פליגי דח"ק סבר דלשאר כל אדם הנכנס לעזרה
 כל אדם הנכנס לעזרה א"י איכא למימר כולה ר"י הי
 יליה לטבילת מזורשים הוינן לחזור לפרש לא מזרע בלבד
 נמי סברה לא דעד כאן לא פליגי בן זומא ור"י אלא
 עי טבילה אלא נקט בן זומא משום דשיקרא השאלה

הכפורים דילפיין בקדר יומא (דף לז ושני קידושין מן המקרא אם לא טעמו)

[illegible]

(א) גרמא דג"ל אצל הידוּש ידים ורגלים של שחרית שנאמר (דברים כ"ו, ב) גרמא דג"ל

מסורת הש"ס
עם הוספות

(ח) וצמים יט: מוספתא
למנחות פ"א הל' טו.
(ט) ונגעים י"ד: מ"ח
לחא כזה ויפדה הר"ש
שם הניח מזהה דלא
מימי הש"ס דהכא
השנה ולפ"ש החסו'
בפסחים ק"ב: ד"ה
מייבי כו' ונאל למימי
הברייתא ונאל השנה
מסו' דלא נשית שם
שכר טבל מנענעין,
(ג) [מוסף] וצמים פ"ח
ה"ט, (ד) וצמים נט.
(ה) דליל טז ע"א.

ומי מחיל והתניא

[illegible]

בהן גדול וכו'. כגון

בהן גדול וכו'. כגון

בחדש עבודות של יום
הוא נאמר לרוב חילוקי נחלה

צִין כָּל הַשָּׁנָה. עֲבוֹדָתוֹ

1968-1969

ר"צ נסדר יומא (דף לט.)

הקרקע (הים) ודרך אומן

ישנו חיסרון המיוחס להם לאפיקי

חיים צעו (ומיהו) [ומאי]

מעצמן מדלל כחב במים
היו שאני ובראך אלל בולו

דיך שיהא הכלי מלא מים

רבינו חננאל

שער המים: פרסו סדין
 שכן בין כר' כריה
 זכור ששכנתו חיים בבגדי
 ברוך. סוגיא דשמועה זו
 ה' טבילות י' קדושים
 הן לרבנן שוהאו לרבש
 בגדי ברוך בין בגדי חלב
 בין בגדי לבן ערום בגדי
 הקדש עליו מקדש ידו
 ורגליו ופושט וטובל
 ועולה ולרובש ומקדש ידיו
 ורגליו ועובר עבודתו.
 ולר' מאיר ידו מקדש
 אלבישה עבדי להו. כיצד
 פושט ומקדש וטובל
 ולרובש ומקדש על כל
 סטילה י' קדושים מיהו
 לרבנן בטבילה הראשונה
 שכתפושט בגדי חלו ולרובש
 בגדי קדש איני מקדש
 אלא קדש אחד בלבישה
 לבד. ושאר לתן קדוש
 אחד תשלום העשרה
 שמשמלים העבודת כולה
 וצריך לפשוט בגדי קדש
 מקדש ידו ורגליו ואת"כ
 פושט בגדי קדש ולרובש
 בגדי חל:

מהר"ב רנשבורג

א] רש"י ד"ה חד
אפשיטה וכו' לאו
משום דס"ל קידוש
ראשון שכל טבילה
וכו'. ע"ל ש"פ
כ"ה טבילה ל: ב ד"ה
והמניא וכו' וגבי
טבילה ראשונה וכו'
אלא חד קידוש א"מ
טעמא דר"מ וכו' כ"ל:

א) וְבֵן אֶחָד אֶל אֶחָד
מִיָּעַד וּפָשַׁט אֶת בְּגָדֵי
הַבֵּן אֲשֶׁר לְבֹשׁ בָּבֹא
אֶל הַקֹּדֶשׁ וַיְהִיחֶם שָׁם:
וְרָחֵץ אֶת בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם
בְּמָקוֹם קֳדָשׁ וּלְבֹשׁ
אֶת בְּגָדָיו וַיֵּצֵא וַיַּעֲשֶׂה
אֶת עֲלָתוֹ וְאֶת עֹלֹת
הַשֶּׁם וַכֹּפֶר בְּעֹדוֹ וַיַּעֲד
הַעֵם: [ויקרא מז, כג-כז]

ליקוטי רש"י

דשישוא של שיש [כתובות:
עו:]: **הביאו** לו את
התמיד. לכהן גדול ביום
הכפרים. קרצו. מחכו,
מתך זו הכשר שמיטה צרוב
שנים ולא כולן [לעיל
טו:]. מפרשין החם צרוב
שנים שלא היה יכול
[לגמור ולמרק] אח
השמיטה כולו לפי שכל

עבודת יוה"כ אינה כשרה
ולקבל הדם לפיכך מותר
בשבילו כמו (עירובין דף פ
לקבל הדם שכל עבודת יום

אמר להם הממונה

ה'ראש י"ח טפחים והלל הצואר^כ הוא יותר מטפח ושליש אישטכח
לדלרון למטה מ' ובפרק מ' שהוציאוהו (עירובין ד' מה.) נמי אמרינן
לדמקומו של אדם ד' אמות ומפרש דגופו ג' אמות ואמה כדי שיטול חפץ
תחת מראשו י' כ' היינו נמי גופו ג' אמות שלימות ואמה העודפת
בשציל ראשו וכדי שיפשוט ידיו למעלה

מראשו וא"ת א"כ היה עין עיטס
 גציה יותר מכ"ג ששם לא היה אלא
 כ"ג א"כ היו המים יוצאין לחוץ הא
 לא קשיא דודאי עין עיטס לא היה
 אלא כ"ג אבל החקק של צית הטצילה
 היה גציה יותר מג' אמות אף על פי
 שהמים עולים למעלה כשנכנס לתוכו
 לא היו יוצאין לחוץ אי נמי אפילו אם
 היו יוצאים היו מיד צאים אחרים
 תחתיהן מעין עיטס ואין להקשות
 לזיון דלמר בכל דוכחא^ט דמקום האדם
 היו רוחב אמה היכי עובל צבלי שאינו
 אלא אמה על אמה דלמחא צלמחא
 היכי יחצי^י ו"ל הא דלמר מקום האדם
 הוא דהוי רחב אמה היינו כשהוא
 לבוש מדע דגצי כוכין אמרינן רחבו
 ו' טפחים וזהו מכונין הארון והמת
 צלרון^י: **כיון** דשישא הוא במשהו
 עברי י"ה. למעוצה וכיון דמעוצה
 דשישא דקה היא מאל לא צעי נמי
 אמה תקרה אלא משהו:

בדאמר

כ"ג שְׁעִבּוּדַת הַיּוֹם שֶׁל
 בִּיץ. לִקְמֹן גָּדִי הֵצִיאוּ לוֹ גִּגְדִי לָצֵן
 חִימָה מֵאִי שָׁנָה דִּלְמֶרְהָ לְמִלְחָמָה
 אֶסְפִּיפָא וְלֹא אֶרִישָׁא וּנ"ל דִּלְרִישָׁא לֹא
 חָשַׁשׁ לְאוֹמְרוֹ דְּפִשְׁטָא דִּלְרִיךְ הֵיכִירָהּ
 שֶׁלֹּא יֵטֶעָה וְיִלְבֵּשׁ כָּל ח' גִּגְדִּים
 כְּדָרֶךְ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה כָּל יְמֹתָהּ הַשָּׁנָה
 כִּשְׁהוּא פּוֹשֵׁט גִּגְדִי חוֹל שֶׁהוּא לֹנֵשׁ
 כָּל ח' גִּגְדִּים וְלִכְךָ פֶּרְסוֹ גִּגְדִי צוֹן
 כְּדֵי שִׁכִּיר שֶׁהֵיטָא אֵין לוֹ לִלְבֹּשׁ גִּגְדִי
 צוֹן עִם גִּגְדִי זֶהָ אֵלֶּא צִנְיָ עֲלֵמָה
 אֵלֶּא צִסְפִּיפָא שֶׁהוּא פּוֹשֵׁט גִּגְדִי זֶהָ
 יוֹשֵׁט לוֹ לִלְבֹּשׁ גִּגְדִּים אַחֲרֵים סִד"א
 דִּלְהָ הוּא נֶרֶךְ הֵיכִירָהּ דִּדְחִי לֹא
 אֲחִי לְמִיטְעִי וְעוֹד סִד"א כִּיּוֹן דִּכְנֵר
 פִּירְסוֹ פֶּעַם אַחַת סָדִין שֶׁל צוֹן כְּדֵי
 שִׁכִּיר וְכו' סָגִי זִכְרִי לְהִכִּי אֶלְטֶרֶךְ
 רַב כִּהְנֵא לִפְרֶשׁ דְּתַרִּי הֵיכִירָהּ הוּוֹ
 עֲבָדִי: **וּפִשְׁטָא** וְרִחֵק וְרִחֵק וְלִבֵּשׁ.
 (וה"נ אמר' צפ' ארז'ה נשך (צ"מ ד' תרס).
 את כספך לא תתן לו בשנך וצמרבית
 צננך וצמרבית לא תתן אכלך וחימה

דב"ק דקדושת (ד: ג:) אמרין ות"ק אי ס"ד כדאמר ר"י הגלילי
לכחוד רחמנא מפני שיצה תקום והדרת תקום וקן וכו'
והאמי לא יימא א"ע" דלא כחיד תקום והדרת אלא חד זימנא יימא
דקאי לפניו ולאחריו כי הכא וי"ל התם לא שיך תקום על פני אלא על
מפני כמו לא אוכל לקום מפניך (בראשית לט) והדרת לא שיך אמפני
אלא על פני כדכתיב (יחזקאל ה) פני זקנים לא נהדרו וההיא דחמשה
פסוקים שאין להם הכרך לקמן אפשר צפרק הוציאו לו (דף ג:) :

לבוש מקדש וילך ומה מקדשי אף קידוש של פשיטה פושט ואח"כ מ
במרח אחר לבשה אף פשיטה כשהוא לבוש צגדים שהוא צא לפשוט
ראשונה תרי קידושי: והתניא ב"י. (ד) ¹² וגם טבילה ראשונה תניא מ
תרווייהו משום צגדים שהוא לובש הוה: אמר ר'י א' תניא. צהדיא דמ
תרווייהו ¹³ אלבשה אבל אי לא אשכחיתו ממתינא צהדיא לא הוה שמעינן

פרק שלישי יומא

והאיכא אמה. עובי תקרה על חלל השער: ואמה מעמידה. של טיט וחול מגובל יחד להיות המים נוחין שם לצד עומק החלל שלש אמות שמשמש: במשהו עבדי ליה. תקרה שלהן: ששבורת היום בבגדי בוץ. שיש היום עליו עבודה שהיא צבגדי צוץ לפי שאינו רגיל לשרת בלא שמנה צבגדים ויש מהן של זהב כגון

קרה ואמה מעזיבה
כיון דשישא גינהו
ז איכא האך משהו
לא חשיב לה: פרו
מאי שנא של בון
כדי שיכיר שעבודת
נמי שיכיר שעבודת
האך וטבל
בגדי זהב ולבש וקידש
ו את התמיד קרצו
ל ידו קבל את הדם
רש של שחר ולהיטיב
את הראש ואת
ואת היין קטורת של
דם לאברים של בין

בסכים יאם היה כ"ג
מין לו חמין וממילין
צינתן: גב' אמרה
הא דלא בר"מ דאי
ידושי אלבישה עבד
תרי קידושי אלבישה
לרבנן בין לר"מ חד
וחד אלבישה והכא
ורוחן (ורוחין⁶) ולבש
ללבישה מה לבישה
אף פשיטה פושט
סברי מקיש פשיטה
בשהוא לבוש מקדש
וש מקדש אמרו ליה
תאמרת הכי והתניא
נינו לבין העם פשט
תפג הביאו לו בגדי
יו ורגליו רבי מאיר
יו ורגליו וירד וטבל
לו בגדי זהב ולבש
להו⁷ אי תניא תניא
היינו דמשכחת לה
עשרה

דס"ל קידוש ראשון ^א שכל טבילה מחמת צדיקה צא אלא צבורה הכתוב פליגי: ופשוט ורחק ורחק ור"ב. ופשוט את צדי הד אשר לבש וגו' וסמך ליה ורחק את צבור צמים במקום קדוש ולבש את צדיו והטיל הכתוב רחילה בין פשיטה ללבושה והא' ורחק דרשין ליה לקמן לענין קידוש וילפין מיניה תרי קידושי דשדיין ורחק ארופט ואלובש כאלו כתבי ורחק תרי וימני: ר"מ סבר מקיש. קידוש ^ב פשיטה לקידוש של לבשה מה לבשה לובש ואח"כ מקדש קידוש השני כדאמרין לקמן הכל מודים בקידוש שני כשהוא דש ורצון סברי מה לבשה כשהוא לבוש מקדש ולדברי ^ג הכל קידוש מקדש ואח"כ פושט: ובי מציית אומר. ללא מנריך ר"מ אטבילה לא מנרכו ליה רצון אלא חד קידוש אלא טעמא דר"מ משום דקסבר יך ליה תרי קידושי תניא ומההיא איכא למשמע דטעמא דר"מ משום ה מפלוגתא דטבילה שניה דמתניתין (ה) איכא לפרושי כדאמרין להו ^ד: עשרה

עשרה

ט ברטנורה להחיר צינתן במקצת (תיבת "מזד" ליתא גם ברש"י דפר"ס וכת"י: [1] כתיב וזר
 (באה"מ, וכ"ה בדפוסים): **ט** צ"ל דלדבר (באה"מ, וכ"ה בכת"י): **ט** צ"ל דתרויהו
 לפורשה **דמאמר** לבז: **כ** ש' להחיר **דמאמר** (רש"ש): **ל** כן הגיה הש"ח יצחק. בר
כ: **כ** צ"ל כהר (גליון): **ז** צ"ל משום **דבהר** עבודה **דינה** לעשות וזר (גליון):
 למסמ לבז ע"ב: **ח** צ"ל **דאין** (גליון): **ט** ענין **מאמר** שהדברים מבוארים שם

**מסורת הש"ס
עם הוספות**

(א) לקמן לה"י (ב) לעיל
טו. חולין כט., (ג) [שבת
קטו: וש"נ], (ד) לב.,
(ה) לד., (ו) [לקמן לד:],
(ז) ערובין מח., (ח) לשון
הגמ' פסחים קט.,
(ט) [וע"ע חוס' פסחים
דף קט: ד"ה אמה],
(י) זבחים כ ע"ב.

הגהות חב"ח

(ב) גמ' את הראש ואת
האזניים ואת החביתין:
(ג) רש"י ד"ה וקדש
כ' קידוש נפשטה
ללבוש:
(ד) ד"ה קטורת של
שחר היתה כ' כז"ל
ומינח היא נמחק:
(ה) ד"ה וסממא כ'
ובגי טעילה ראשונה:
(ו) ד"ה אמר לנו כ'
דטעילה שניה דמתי'
דאיכא לפרושי:

תוספות ישנים

כדאמר רב כהנא
בדו שיכור שעובדת
דיום כגנדי בוקי.
 לקמן צפירקן קאמל ר'
 רב כהנא נמי (צ"ג) ו[
 מילתא [גבי סיפא] ו[
 דלא אמרה לא חטא
 וזכר עטרת חמד ר'
 לעשות כגנדי וזכר
 לתקן נגדי ונגדי נזן
 ואמי ספיר טפי למימר
 לקמן מ"מ כוון ר' מעבין
 חסדן ר' פנחס ור' יהושע
 סקדש. דלא מסתמרא
 ליה לרבי מאיר שעשה
 עטרת קדוש המעשה
 ביאה טעול קדש לעיקר
 וירבנן דלא מסתמרא
 שעשה קדוש ערוס
 עשורה אלל לרבי מאיר
 כך הוא לעשותו עשורה
 אלא כעסע עמלו שסא
 דבר וזון ו[קדוש וזון
 פנים כדאמר ר' קדש כגלי
 שם בתוך לו כלל עול
 פנים ועבד עטרתו
 פסולת: מה ש"ישה
 ויבש ואח"כ מוקדש.
 כדאמר ר' אחא ר' עקיב
 [קמן] הכל מודים שקדוש
 שי עטבת ואח"כ מוקדש
 סי': א' דני תניא.
 חומה כיון דרבי מאיר פליג
 חסדן מ"ט א' פליג
 נדחיה גריסתא לא הוה
 ש"מ עשה שי קדושין
 כפסטה דאשמונה פליג
 נגוט עבד קדוש חסדן
 דהכא לעיל מירי שלום
 היה עבד חזון ו[
 למע

הגהות וצייונים

פ אין למחקר דהיי גי' רש"י ותוס' וז"ל לקמן רב ע"א (שיח) צחק לבש"ט. ומה שהוק' למחיקה הוא ע"פ מהרש"א, אולם נראה שטעם שם וז"ל ורחק ורחק, והגיה דפוס הוציאה שגורס רק פעם אחת: **פ** ברבינו יהונתן ובכתב"ט: **תקנא**: **ג** שגורס ויזמם **בה**": **ד** צ"ל **וצ** (דפוסים): **יה**": **ז** יל להוסיף **ש** פרוס": **י** כתי' דאיכא פרוס' **ש**, כתי' **ש** תרי' על המושנה נמצא עצי שם (גליון):

(א) לקמן ע'[: 3] [לקמן
עא. וס"ג] [וזכרים יט':
(ג) לקמן עא., (7) לעיל ל'
ע"א.

(ה) רש"י ד"ה חיו נח
כיו על סדר העשרות
המתחלפות כסדרן |
(ב) ד"ה ואומר ענדי
(קצ) ענדי עס. צמח מפרש
עצמו יש יך שלש מיצות
הללו סגן ימרות לדרוש
כיו |
(ג) ד"ה מה לבישה כו'
למנועי לה
כשכא לחליף מבגדי
לבן לבגדי זבג כו'
יהודה:

תוס' ד"ה מה לבישה
וכו' כגון קרבנות
גופייהו. עי' לעיל דף כג
ע"צ חוס' ד"ה ילצם:

(א) וּבֹא אַחֶרֶן אֶל אֹהֶל
מוֹעֵד וּפָשַׁט אֶת בְּגָדֵי
הַכֹּהֵן אֲשֶׁר לְבֹשׁ כִּבְיָאוֹ
אֶל הַקֹּדֶשׁ וְהַנִּיחִים שָׁם:
[ויקרא טז, כג]

וַיִּנְשָׂה אֶת עֶלְתָּה וְאֶת
עֶלְתָּה הָעֵם וּכְפַר בָּעֵרֹ
וּבְעֵד הָעֵם: [ויקרא מז, כד]
(ג) כְּתַנְתָּ בְּדִ קֶדֶשׁ
וּמִכֻּסֵּי בִדִּי וְהָיוּ
עַל בָּשָׂרוֹ וּבִאֲבֹנֹת בִּדִּי
וְיִחַדּוּ וּבְמִצְנַפָּה בִּדִּי
וְצִנְפוּ בְּגָדֵי קֶדֶשׁ הֵם
וְרוּחִי בִּפְנֵים אֶת בָּשָׂרוֹ
וּלְבָשָׁם: [ויקרא מז, ד]

א ציל וכל (גליון)
 תתי יתום: ותי
 שיש יתום: **ב** "הוקש"
 של הבודד כולו זה לוח'
 מיהוה "רשש" וכן ליתא
 בדפוס: **ג**
 צל **ד** צל אור מר, ותי שיש
 קטורת להזאת פר שטיד
 (דרך המלך): **ה** "אבא"
 ששעות סופר (דרך המלך):
ו צל וכל (רשש):
 "וברש" דפוס:
 והחלפות, וכלשנו
 כנ"ב דיה
 כ"ב בורש דפוס: **ז** "כה"
 בכמקום "כולל" לפנינו
 "וברש" דפוס: **ח** יש שך
 "לדרש" של חיות
 הללו שחן יתיותו **ט**
 הקלמיה: וכן: **י** תוס'
 הראש **יא**
כ צל דלית (גליון)

למה הוא בא. כי אין
לומר שכל שם כדי לפשוט
נגדיו ולהניחם לפניו דהא
ודאי מסתמא אין מלוא
להניח נגדיו ולפושטם

ולכא למימר דאדרבה עב
שהיה צמי הכיור: מה ל
שמואל דדבר הלמד צק"ו
ולא איפשטא אלא ה"פ מ
מועד ובקרבנם אל המזבח

עשרה קידושין. לחמש טבילות: תשעה חוץ. לחסרה ליה טבילה
ראשונה חד קידוש: אמרי יך רבנן. קידוש עשירי חסרה כאן:
קידושא בתרא. כשגמר עזרת כל היס ופושט גדי קודש ולוּש גדי
חול: עביר ליה התם. כשכא לפשוט גדי קודש דלדין קצירא לן

לָכֵן רַבְּנֵי קִידּוּשׁ בְּתָר וּלְכִישׁ בְּגִדֵי חוֹל עֲבִידֵי אַהֲרֹן אֶל אַהֲל מוֹעֵד אֲלֵא לְהוֹצִיא אֶת הַכֹּהֵן הַפְּרִשָּׁה כּוֹלָה נֶאֱמָרָה זֶה מֵאֵי טַעֲמָא אֲמַר טְבִילוֹת וְעִשְׂרֵה קִידּוּשׁ וּמִקְדָּשׁ בּוֹ יוֹם וְאֵי טַעֲמָא שְׁלֹשׁ מְבִילוֹת וְשֵׁשׁ קִידּוּשִׁים וְכֵן אֲמַר רַבִּי חֵלְדִּי קוֹלֵשׁ: וְבֵא אַהֲרֹן אֶל אַהֲל מוֹעֵד. נֹאמַר אַחֵר שְׁגַמַּר הַקְטֶרֶת וּמִתֵּן דְּמִים פֶּר וְשַׁעֲרֵי: לָמָּה הוּא בֵּא. אֵל הֵיכַל הָרִי גַמַּר עֲצוּדוֹתָיו אֵלֶּף צִמְקָא זֶה לֹא פִירֵשׁ מֵהָ יַעֲשֶׂה לָשֵׁם: אֵינוּ בֵּא אֶלֵּא לְהוֹצִיא כֹּף וּמִחֲתָה. שְׁהִית צִין הַדְּלִים כִּדְמִיז וּנְתַן אֶת הַקְטֶרֶת עַל הָאֵשׁ וְגו': שִׁבְלֵי הַפְּרִשָּׁה. נֹאמְרוּ הַמַּקְרָאוֹת עַל סֵדֶר הָעֲצוּדוֹת (6) הַמַּחֲלָפוֹת

והוא נשאל: "אם כן, למה לא
לדבר על זה?"
הוא ענה: "כי זה לא
היה חלק מהדיון".

המשנה מעבודה לעב
בגדי קדש הם הוקשו
וחמש עבודות הן תמ
עבודת היום בבגדי לב
זהב כף ומחתה בבג
הערבים בבגדי זהב
ומבילה צריכה שני קיד
ורחץ ולבש ר"א ברכ

וְהָיָה כִּדְרוֹשׁ אֶחָד אֶת־
 (א) וְבָא אַהֲרֹן אֶל אֶהֱרָאֵל
 הַבֵּר אֲשֶׁר לְבֶשׁ (ב) מִדֶּם
 אָדָם פּוֹשֵׁט אֶלֶּא מִזֶּם
 פְּשִׁיטָה לְלִבִּישָׁה מֵה
 פְּשִׁיטָה טַעֲוִין קִדּוּשׁ (ג)
 מְבִילוֹת וְעוֹשֶׂהָ מִדֶּם

מחוק נכסיו ותקנון נכסיו למעלה
וקמני חמש עשרות הוו הרי חמש
עצילות: בתחת בד קודש יבש ורחץ
במים וגו'. הרי כשהוא משנה מעצות
התמיד להתחיל עצצות היום שהיא
פנימית כדכתיב צעצתיה ולקח את
שמי השעורבים וגו' וכוליה עניינה: ואומר בברך בך דש דם במוך מהרב

מה מקום שאין מעין מבי"ד. כל ימות השנה' הלא לעבוד אין טעון מבי"ד (שמות מ) צוואם אל אהל מועד ובקרבתם אל המזבח ירחלו: מקום דנפקא לן מה"י מבי"ד כדאמרן. ומופשט ורחק לא דריש ר"א ב"ר"ש

[illegible]

בזה אחר זה כולם ציחד להבי
לעבודה עבד להו ואי לאו ה

א כי פשיט בגדי קדיש
יהיה התם ⁽⁶⁾ ת"ר ⁽⁸⁾ ובא
מה הוא בא אינו בא
את המחתה (שכל ⁽⁶⁾)
לל הסדר חוץ מפסוק
חסדא גמירי ⁽³⁾ חמש
עין טובל כהן גדול
דרן לא משכחת להו
ה מידושין תניא אמר

ש בו ביום ח"ל ובר
פשט את בגדי הכר
ממקום קדוש ולבש את
למדת שכל המשנה
שבילה אמר רבי מנין
קדושין שטובל כהן
שנאמר ^ג כתונת בר
היו על בשרו ובראבנט
הוא מזה המין

ה טעון טבילה ואומר
הבגדים כולן זה לזה^א
של שחר בבגדי זהב
אילו ואיל העם בבגדי
לבן תמיד של בין
ומנוין שכל טבילה
זין ת"ס^ב ופשט^ג ורחץ
שמעון אומר ק"ו ומה

באן קידוש אחד ת"ל
מועד ופשט את בגדי
ת"ל אשר לבש כלום
שלבש אלא להקיש
ישה מעון קידוש אף

לומר ובא אהרן אל
בשרו במים במקום
ל המשנה מעבודה
אשכחן מבגדי לבן
ב לבגדי לבן מנין
תנא

ההטיל הכחוז ורחץ בין ופשט ולי
ן המורה אלא מדברי סופרים לז
שעון מבי"ח. צוה"כ לכל חלי
טעון קידושן דמיצוי ליה לטז

[illegible]

מה לי אי הלכתא קרא למה לי לקמן
האמינא חמש טבילות יטבול אפילו
בטריף קרא דכשהוא משנה מעבודה
תא הוה אמינא אינו משנה מעבודה
עבודה אלא ג' פעמים דהוה להו ג'

וַיִּשְׁכַּח אֶת־הַ' בְּיַלְדוּתוֹ. וְאִם־וּמִנָּה
וַיֵּהָיֶה קָרָא שְׁלָה עַל־הַסֵּדֶר נֶאֱמַר טַפִּי
וַיִּשְׁאָר קִרְאִי לִילְמָא קְטוֹרֶת דְּיוֹם
וַיִּכְפֹּרִים שְׁלָה עַל־הַסֵּדֶר נֶאֱמַר
וַיִּשְׁכַּח לָהּ ה' עֲצוּדוֹת תַּחֲמִיד שֶׁל
וַיִּשְׁאָר צִצְדִּי וְהֵב קְטוֹרֶת דְּיוֹם"כ צִצְדִּי
בֶּן אֵילָן וְאֵיל הָעֵץ צִצְדִּי וְהֵב עֲצוּדֹת
הַיּוֹם צִצְדִּי לְבָן מוֹסְפִין וְתַחֲמִיד שֶׁל בֶּן
וַיִּשְׁכַּח צִצְדִּי וְהֵב וְיָלֵךְ אֶת־אֵתָא
וְיָלֵךְ הוּא הַפֶּסֶק בֶּן הוֹאֵלֶת כֹּף וּמַחֲתָה

ומשום דלפסקה בעצדה חיובו להביא
תבוא וצא וא"ל ח"כ לימא משום
דכתיב וצא אהרן ש"מ שלא על הקדר
אמר ומאי אינטיקין רב חסדא
מימר טעמא משום דגמירי ה'
נצילות ו"ל דה"א גזירת הכבוד הוא
חיובא קף ומתחה לאחר גמר עבודת
זנים ושוב חוזר לפנים ופושט את
גדי הצד והניחם שם ושוב יוצא

בזה אחרון לאו להוציא כף ומחתה אלא
הפסקין בעצדת פנים וימא וזה
ההקטיר קטורת או להוצאת⁷ פר
שעיר ואי משום ה' טבילות ימא
וימפסקין באילו ואיל העם בין קטורת
הואות אצל הוצאת כף ומחתה מנן
בעצדה היא להגדיר לה טבילה צפי
נמזה י"ל משום דכבר כתב צבולו
נצודות היום וזה⁸ והציא אצל הוצאת

ומה
במקום שאין מעורב
טעון קידוש וכו'. ליכא למימר
ומא ליכנס לעזרה יוכיח שטעון
וצילה ואין טעון קידוש ד"ל מה
התם שאינו עובד תאמר ציוה"כ
שהוא רואה לעבוד:

ק"ו אחיה ובעיה היא צפרק אחיה
והקומן (וצהס דף כ:) למ"ד צתר מלמד
וזולין אי דבר הבא בק"ו חוזר
ללמד^ה צהיקס בקדשים וי"ל דהני
ויילי בקדשים * כגון קרצנות גופייהו:
תנא

ליתן רחילה לפשיטתה ורחילה ללבישה:
 ר' טומאה ישנה⁽⁷⁾: מעון קידוש. דכתיב
 ת צגדים: מה לבישה מעון קידוש.
 ה (א) להחליף צגדי זהב כר' יהודה:
 כפרתן

וְעִשְׂרָה קִדּוּשֵׁינֶן. ידיו ורגליו מן הכיור. מגיד שאף אדם שיש לו ענין רב להקנות כח ומחמה נא משנה

ב: א מ" פ"ז מהלכות
עבודת יוה"כ ה"ג:

אמר רב חסדא גמירי
ה' טבילות וי' קדושין

של כשיצוא לעשות תמיד של צריך בגדי זהב כמו בכל יום ויום אהל כדרככתוב בבואם אל אהל רחצו מים (פ) ירחצו מים ולא בנשתם או נגשתם אל המזבח לשרת להקטיר לה' הנה טובל בכתמיד של שחר. בא לעשות עבודת היום בכבגדי לבן צריך טבילה

בגדי קודש הם ורחץ
במים את כשרו ולבשם
הנהגה ב' טבילות. ולובש
בגדי לבן ועובד כל
עבודת היום. וכתביב וכל
אחרן אל אהל מועד
ופגש את בגדי הכהן אשר
לבש בבואו אל הקודש
והניחם שם ורחץ את
בגדיו במים במקום קודש.
בשרו ג' טבילות. ולבש את
בגדיו ויצא ועשה את
עולות ואת עולת העם וגר'

החוק אומר ובה אחרי כן
והוא מועד שלא על הסדר
אחרים כתוב. וכן סידור
הענין תמיד של שחר
בבגדי זה. עבודת היום
לבן. אילו הוא זכר
בבגדי זהב על צל ואחרי
ההפסוק. ואח"כ ובא אהרן
אל אהל מועד להוציא את
הכסף ואת המחתה בבגדי
לבן. תמיד של בין הערבים
בבגדי הגזרת בבגדי
זהב. הנה ה' עבודות. וכל
המשנה מעבדות לעבודת

הרציוה עמ
הפשיטה ועם
רציוה תן רציוה
לפשיטה
לרציוה ללבישה.
פ'י
שאיין
טעון
מקום
גאון
טבילה
העלאת אברין
לכבש וכן
הכבש למזבח
וכיוצא

(א) הדבר ש"ע דהלל קרא
בקרדוס מייירי אצל
דשחרית אינו מפורש ככתוב
כלל ועי' לעיל ג' דלר"י אינו
אאלא סרק טעילה ומדרבנן
ומנזה לישב.

וְכֵן אֶהְיֶה אֵל אֶחָד
מִזְּמַנֵּי הַיָּמִים.

ואמרו כל הפרשה כולה
על הסדר מן
מציאה זו שהיא אחר
עשיית עולתו ועולת העם
הקטרת אימורי פר ושעיר

שוקני צ"ד מסרו לו לוקני בית חבטינס שילמדוהו חסינות הקטורות. וי"ל על רבינו ז"ל למה

לא הוכיחו וי"ל דכיון שכתב למעלה כל שבעת הימים מרגילין אותם בעבודות ודאי דהיו מלמדין לו זאת ג"כ שהרי זו היא עבודה קשה

היו משביעין אותו ערב ישי כהן גדול אנו שלוחי יד בית דין. משביעין אנו בית הזה שלא תשנה דבר יכה על שחשדוהו במינוח. שדו למי שמעשיו סתומין כל לילי יום הכפורים כהן מ. ואם היה תלמיד דורשים א קורא ואם לאו קורין קורין לפניו. בכתבי הקדש. מכין לפניו* באצבע צרדה. עמוד והצמנ מעט על עסקין עמו עד שמגיע זמן שמכירין שעלה עמוד השחר

אשר החכמה

עושה אותן והוא לבוש בבגדי זהב. ועבודות
גודה המיוחדת ליום זה היא מעשה הפר של כהן גדול.

המשתלח. והקמרת הקמורת בקדש הקדשים. כל אלו

ש ידיו ורגליו ועובד עבודת היום כל היודיים עם

אותו, ועי' מש"ל:

זהב

הם מושביו את הלל ולא אחרים:

והמחנה דלרש"י ז"ל בפרק שלישי דיומא הקפ והמחנה מפסיק בין חילו ואיל העם וכן כתב רש"י ז"ל בפירוש החומש והרמב"ן ז"ל הסכים לדעת רבינו ז"ל. והאמת דלרש"י

די זאב וכו' כף ומחתה צנגדי לנן תמיד של בין הערבים צנגדי זאב ע"כ. הרי צהדיא דה מחולקת משמע כדברי רש"י ו"ל לתמיד של בין הערבים לחוד אחר כף ומחתה וזו

דמלחא נקט דמסתמא כל הטובל מסתפג לאחר טבילה, ומדברי רבינו דקאמר ומסתפג משמע דחויבא הוא, וגראה דחויב זה הוא משום דקי"ל דאפי' נימא אחת או עפר אס' היתא בין בשר לבגד הרי זו

חֲלִילָה ועֲבֻדָּתָהּ פִּסְלוּהָ וּכְמִ"ס רִבּוּיוֹ כִּפְ"י מֵהֶל' כְּלֵי הַמִּקְדָּשׁ הֶל' ו'. וְלִפְיָהּ יֵשׁ לְחוּשׁ שְׁמָה כְּטַבִּילָה נִדְבָק בְּשֶׁכֶר מִמַּעֲפִירֵי רוּחַ הַמַּיִם נִימָא אִלּוּ עֶפֶר וּמַסָּה חִיב לְהִסְתַּפֵּג אַחֵר טַבִּילָה וְאִף לְנִימָא דְלִין לְחוּשׁ

מנגד אצילי יידיהם. על לעוועזיגן כנגד המרסק: אינגרד מילא.
 זי שמו ומלך פרס הוי: וזוה מירלי היינטי ותיידיה יחזית.
 זיגטן הוי גוה חגור מלמעלה מכנגד אצילי די וספסעו למטה
 זיגטן: אהר מלכות כהנים כתיב כבו. ורייזן אהר לנהוג

בַּמִּשְׁכָּן שָׁמָּה בַּמִּקְדָּשׁ בְּגָדִים. כֵּן אֲנִי אֲנִי
 וְעַתָּה אֲנִי אֲסוּר דַּעֲשִׂיתָן וּלְקַח אֶת־כֶּסֶף
 וְתַחֲמֹה אֶקְנֶה עֲמָנוּס בְּכֶן וְהִנֵּה
 תִּחְזֹר (ד) ר' יוֹסֵפִין: בְּשִׁמְשׁוֹ. שְׂמִינִי
 שָׂרָה לַעֲשׂוֹת: שָׁמָּה בַּמִּקְדָּשׁ עֲשׂוּדָה.
 וְגִינָן [10] עַל גִּב הַיָּד: וּפְּלִיגָה הַרְבֵּא
 וְהִזְכֵּרְתִּי יוֹסֵפִין: שִׁשֵּׁשׁ עַל שְׁלֹשׁ הַרְבֵּא
 וְהִזְכֵּרְתִּי הוּא יִמְחֹר בְּגָדִים וְאִחִיר דִּקְטָא
 בְּיִמְחֹר אֶחָת בַּמִּקְדָּשׁ בְּגָדִים לִישָׁנָה
 וְתִחְזֹר דְּשִׁיכָא בֵּה נֶקֶט נָמִי בַּמִּקְדָּשׁ
 וְיִשְׁמַר דְּתִחְזֹר: וְדָא פְּלִיגָה. דְּהָא
 [11] שְׁלֹשׁ בַּמִּקְדָּשׁ בְּגָדִים] (ה) וְהִנֵּה
 הוּא יִמְחֹר בְּגָדִים וְאִחִיר שְׁלֹשׁ עַל שְׁלֹשׁ
 וְנִשְׁמַע: מִי פְּלִיגָה דְּפְּלִיגָה. דְּלִחִי
 וְאִחִיר לִינְלוֹל קָטָן חוּץ וְרַבָּא אִמֵּר
 נִשְׁמַע מִשְׁלֹשׁ לֹא [12] חוּץ: דְּחִשְׁבִּי.
 וְשִׁשֵּׁשׁ עַל לִמִּי בְּגָד: וְהִנֵּה אִחִיר
 אִי"ה אִי"ה. אִי"ה יְהוּדָה בְּר' חִיָּא
 אִי"ה פְּלִיגָה לִישְׁנֵי דְחוּץ נָמִי דְקָאִמֵּר
 וְשִׁשֵּׁשׁ יִמְחֹר בְּגָדִים [13] הוּא דְלֹא שִׁיכָא
 לִימְחֹר חֲזִינָה עַל בַּמִּקְדָּשׁ בְּגָדִים
 וְשִׁשֵּׁשׁ בַּמִּקְדָּשׁ עֲשׂוֹת דְּלִי בַּמִּקְדָּשׁ
 וְעַתָּה אִפִּי יוֹמָא חִיָּאֵל בְּכֶן יוֹסֵפִין
 וְהוּא ד' פְּלִיגָה לִישְׁנֵי: פְּלִיגָה [14] פְּלִיגָה.
 וְרַבָּא אִחִיר יְהוּדָה [15] דְּלִינֵי רַב יוֹסֵפִין
 שִׁשֵּׁשׁ עַל דְּפְלִיגָה עֲלֵיהּ וְאִפִּילֵי לִינְלוֹל
 וְנִשְׁמַע מִשְׁלֹשׁ חֲזִינָה עֲלֵיהּ מְהֵרָה וְפְלִיגָה
 וְנִשְׁמַע מִשְׁלֹשׁ חֲזִינָה עֲלֵיהּ מְהֵרָה וְפְלִיגָה

[illegible]

תורה אור השלם
(א) ואמנם תתרו וגי
ממלכת כהנים וגוי
קדוש אלה העברים
אשר תעבד את בני
ישראל: (ויקרא, יט, יא)

(ב) ויהי מלכים אמצע
ישוחים מניקמד
אפים איש ישתוקק
ועשר הרקד ילכו
ודעת כי אני יי אשר
לא יבשר עין:

(ג) וילבש כהן מרו בד
ויכנוי בד ילבש על
כשרו (הרים את
הדגש אשר
האש את העלה
המזבח ישמו אצל
המזבח: (ויקרא, יז, יא)

(ה) וְשִׁמְתָהּ הַמִּצְנֶפֶת עַל
רִאשׁוֹ וְנָתַתָּ אֶת גֹּרֶם
הַקֹּדֶשׁ עַל הַמִּצְנֶפֶת:
[שְׁמַת בָּנָן]

[גדפס בסוף המסכת]

כבוד עֲלֵיהֶם בְּמִקְדָּשׁ אֱלֹהֵינוּ בְּמִדְבָּרָהּ. סִי' כְּבוֹנֵנוּ גְּמִי מִרְפָּא וְאֶסְבֵּר מִשּׁוֹם שְׂמִיקָת סֻמְמִים וְנִרְאֵה לִפְרֵשׁ גִּזְרֵה אֲמֹן לְהוֹרִיא דָּם וְכֵן כָּל הַנְּהוּ (דְּעִירִינִי (דָּק אֶפ) יֵשׁ לִפְרֵשׁ טַעמָה) דְּאֶסְבֵּר בְּמִדְבָּרָה מִשּׁוֹם אֶסְבֵּר דְּקִמְנֵי בְּתֵר הֵי כֵּן וְכֵן אֶסְבֵּר וְנִיחֵי דְּיִרְשָׁלַי מִשְׁמַע

תפלין מחו שיחוצו. פירש
בקיטערס למיחוי יתור
גדים ואי אפשר לומר כן דא
קאמר ^עלמוד עיקר תפלין חולצת
ובשל יד איירי דבשל ראש הא אמרינן
בסמוך דאין חולצת ואי משום יתור
גדים אפי' דראש מני ומיחו למחן
דלמך לעיל לא אמרו יתור גדים
אלא תפלין גדים אלא של
במקום גדים לא ניתא דשל יד הוי
במקום גדים ולא של ראש ^עומשו
תניא מנחם נראה טפי ^עכדדרש
בסמוך מל בשרו שלא יתא דבר
חוצן מיחו הא דתניא אין חולצת
ואוקמינן לה בשל ראש לא הוי שום
חידוש שלא ^עיהא תניא כי אם
שאין ^ב [משום] יתור גדים אם לא
דחלמך דקמ"ל דשערו היה נראה א"י
קמ"ל דלא תניא תחת פמיה יתן:
פסוק

וַתִּשְׁמַע דָּלִיָּה מַעֲלָמָה: וַיָּבֹא מוֹדֵדֶתָּהּ מִן הַבַּיִת (ט) מִגִּזְרֵי
עַד שִׁכְנָה בֵּין כְּתוּבַת לְבָשָׁרוֹ מִהוּ אֲחִ"ל דִּי לֹא חִיָּלָה שְׂעִיר
לְעִירְוִין (דף 15:) וְהִקְוִינָה רַבָּה (מִנְחָה לו'): אָם תִּבְנֶי עָרִי דְלִיָּה
וְלִדְהִי גִפְסִיָּה מֵאִשׁ חֲצִיטוֹת לְמִתּוֹ: (י) וַיּוֹם מִהוּ הַיִּיִץ: דְּלִיָּה
וַיִּבְנֶה: לְשִׁיר: יִשְׂרָאֵל בְּמַעֲבְרָה: עַל כֵּל תִּשְׁמַר וּשְׁמָרָה הִיא מַעֲמֵד
כֵּל יִשְׂרָאֵל לְעִמּוּד עַל קֶרֶנָּה דְּכִיחַ תִּשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי בְּמוֹעֵדוֹ
כִּן מִן הַתְּפִלָּה (שֶׁאֵין יְכוּלִין לְבָרֵךְ): וְגוֹן הַתְּפִלָּין: קְדִימָה לָן (ספֵּה)
שֶׁאֵין יְכוּל לְשׁוֹת בְּהֵן אִסְרוֹר: יִיד: מוֹלֹנֹת דְּהוּא בֵּין גִּגַּד לְבָשֵׁר:
שְׂהִיָּה גִרָּהָ בֵּין יָץ שַׁל מִנְחָה לְמַנְחָה שְׂעִיבָה רָשָׁא:
שֵׁשׁ

על בטנו וחרצץ בין בגדיו וכה"ג איתא (בבבבבב) (בבבבבב) [מ' מהר"ם:] לילה חייב ואי משום הוצאות דם היאך היה עושה זה רבי ותיבות לפי שהוא מן המוכן ל"ש: [כג] דלא גזרינן שמא יציא דם במקדש ובקונט' פו' קמיל' דגמי מסי כו' לשון מהר"ם: [גג] זה לפרש דמשום חציצה ממש קא בעי: [סג] טפי לפרש: [לז] תהא חציצה כו':

וכיון. ב) ר"ל דבכל המעניות שנשנו שם בעירובין אחר זה דאכל לא במדינה. ג) נראה דנריך לציין לימא פליגי

ב א מ״י פ״י מהלכות
כלי המקדש הלכה ט:
ב ב מ״י פ״א מהלכות
שבת הלכה כה סמג
לאזין קה טובש״ע א״ח סימן
שבת עסקי ד בהנה:
ב ג מ״י פ״י מהלכות
כלי המקדש הלכה ו:
ב ד מ״י שם הלכה ח:
ג ז מ״י שם הלכה ז:
ד ח מ״י שם הלכה ו:
ה י מ״י מ״ו מ״י שם
הלכה:

ז"ל ב' מ"י פ"ד מהלכות
 חפזין הלכה יג:
 ז"ל ב' מ"י פ"י מהלכות
 כלי המקדש הלכה ו:
 ז"ל ב' מ"י שם הלכה ג:

בְּרִי עֲלֵיךְ
 בְּקֶשֶׁת אֶל הַמִּינִי
 הָיָה גַּם מִרְפָּא דְאִסְרו
 מִשְׁמֵךְ שִׁחְיָקָה כִּינִים
 וְקֶשֶׁת דְּאִי בִּי שֶׁנֶּסֶם
 לִקְרָא אֶל שֶׁנֶּסֶם אִנּוּ
 קִשְׁרָה לִשְׁמֵר לִי שֶׁנֶּסֶם
 אֲבָל אֶל הַמִּינִי עָנִי
 לֵאמֹר דְּבִנִי אֶל מִסֵּ
 וְשִׁמְעָא דְאִמְרָנָן אֲבָל אֶל
 מִינִי שֶׁנֶּסֶם מִשְׁמֵךְ
 מִשְׁמֵךְ שִׁחְיָקָה דְּבִנִי וְעִנְיָה
 נִיחָא אֶל דְּאִמְרָא קִינִים
 לִשְׁמֵר לֵאמֹר דְּבִנִי אֶל קֶשֶׁת
 (לְכֹרֶם) הִשְׁתָּא חֲזָקָה
 לְהִיבִיט דִּי חֲזָקָה דְּבִנִי
 וְכֹחִי הוּא שִׁמְעָא דְאֲבָל
 אֶל מִינִי עָנִי מִסֵּ אִסְרו
 דִּיפְסָא אֲבָל בִּירוּשְׁלָיִם
 מִשְׁמֵךְ פִּתְחֵי שֶׁנֶּסֶם
 בִּי וְיִמִּי לֵאמֹר יִשְׁפֹּט
 הָרָא וְכֹחִי אֶל מִסֵּ אִסְרו
 כִּךְ מִן מִינִי שֶׁנֶּסֶם חֲזָקָה
 לִשְׁמֵךְ מִינִי חֲזָקָה (3) תִּדְרֹ
 בִּינִים וְעִנְיָה לִי
 אִינִי שֶׁנֶּסֶם שֶׁנֶּסֶם
 (4) דְּבִנִי אֲבָל בִּי שֶׁנֶּסֶם
 דְּאִמְרָה (5) לִי שֶׁנֶּסֶם חֲזָקָה
 מִחַת כִּכְלָא אִינִי
 חֲזָקָה (6) מִחַת
 מִשְׁלֵשׁ עַל שֶׁנֶּסֶם חֲזָקָה
 כִּינִי לִי שֶׁנֶּסֶם חֲזָקָה (7)
 דְּבִנִי אֲבָל בִּי שֶׁנֶּסֶם (8)
 בְּעִלְמָא מִסְפָּקָה לִי
 לְמַלְכוּתָא אִינִי אֶל דְּאִמְרָא

[illegible]

י' דהא לאו ארת י' נמחק:
קטן דלא הוי ייתור בגדים
קאמר בסמוך תלמוד ערוך
י' ועי' כחזק מספקא ליה וכו'.

עבודה. הלכות בלי המקדש פ"י

על ג' חוללות פחות מכאן אינן חוללות ארבע יוחנן ודאי פליגא ארבעי יודיה דרי' דרי' חייא מי לימא דפליגא שאני ללול קטן דחשוב ע"כ *כלישנא דתרא ופירש רש"י ללול קטן אזור קטן שלש על שלש חוללות כלומר הוי ייתור בגדים ואידי דנקט במקום בגדים לישנא דחליצה דשייכא בה נקט נמי במקום לישנא דחליצה. ודאי פליגא דהא אמר לא הוי ייתור בגדים ואפילו ג' על ג' במשמע. מי לימא דפליגא דאמר קטן חוץ ורצא אמר פחות מג' אינו חוץ. דחשוב לפי שעשו לנו והוי בגד עכ"ל. ופסק רבינו כרצא דבתרא הוא:

ב בהן שלקח באצבעו וכו'. משנה בפרק דעירובין. ומ"ש או בגד שאין בו ג' על ג' ועוד נחבא בסמוך. ומ"ש ואם נחבון להוציא דם אסור. שם במשנה אם להוציא דם כאן וכאן אסור ופירש"י אם להוציא דם שמהדקה בגמי כדי להוציא דם וכו' אסור שאין זה לורך עבודה ועוד דה"ל חובל. ומ"ש והוא שלא יתוך הגמי או הבגד בין בשרו לכלי בשעת העבודה כחבז בהשגות א"א דבריו קותרים זה את זה וכו': ואני אומר נראה שהראב"ד מפרש דהא דאמר רבא שלא במקום בגדים ג' על ג' חוללות פחות משלש על שלש אינן חוללות דחוללות ואינן חוללות לענין חליצה בין יד לכלי איתמר ומש"ה השיג וכחז דבריו קותרים את דבריו אבל לפי האמת דעת רבינו כפירוש רש"י דחוללות ואינן חוללות לא לענין חליצה איתמר אלא לענין ייתור בגדים והריטב"א הכריע כפרש"י דאי חליצה כפסטה למה חלקו בין במקום בגדים לשלא במקום בגדים והא כולה עבודה בגופו של כהן צנין ורואי שיתוך אפילו נימא אחת בכל מקום ועוד דאם חסא דלהדיא אמר רב חסדא פחות מג' אינן חוללות היכי אקשי לעיל להדיא ותיפוק לי משום חליצה דמשמע דמילתא דפשיטא היא דאפילו גמי וללול קטן חוללין והא רבא ורב חסדא פליגי לפי שטתה זו וכו' כשחירק בשמאל אי נמי בימין ושלא במקום בגדים אמאי לא אמר דכרצא אמר רב חסדא ק"ל:

י עשו בבית שני אורים וכו'. הכי משמע מדאמרין בפ"ק דקידושין (דף ל"א). דבימי בית שני חכמים אבנים לאפוד ח"ל סמ"ג צבים שני היה החשן שא"א להיות כ"ג מחוסר בגדים אבל אומר השם לא היה שם. ומ"ש וכל כהן שאינו מדבר ברוח הקדש ואין השכינה שורה עליו אינן נשאלין. דרייתא בס"פ ב"א (דף ע"ג). ומייתי לה מקרא:

יא וביצד שואלין עומד וכו'. בס"פ ב"א (דף ע"ג). מ"ר ריב"ז שואלין השואל פניו כלפי נשאל והנשאל פניו כלפי שכינה ופירש"י פניו כלפי נשאל כלפי כהן. כלפי שכינה כלפי אורים ותומים ושם המפורש שנתן החשן עכ"ל. ורבינו לא חבז בפירוש רש"י משום דאם כן מאי והנשאל פניו כלפי שכינה דקמני כיון דלאוריס ותומים קרי שכינה הרי האורים ותומים היו על ג' ולא שייך מיתני פניו כלפי שכינה דמשמע דלפניו שלא יהיו פניו כלפי החשן ועוד שאם השואל פניו כלפי הנשאל קאמר הל"ל השואל פניו כלפי שכינה מאחר דלאוריס ותומים קרי שכינה ולפיכך פירש דלארין קרי שכינה וע"פ זה הוכרח לפרש דהשואל פניו כלפי נשאל דקמני פניו פונות למקום שפונים פני הנשאל נמצא שהשואל לאחורי נשאל דאילו כלפי פני נשאל הל"ל השואל והנשאל פניהם כלפי שכינה: ואינו שואל בקול רם וכו'. שם. ומ"ש ומיד רוח הקדש לובש את הכהן וכו' באותיות שכוללות מן החשן כנגד פניו וכו'. שם ר' יוחנן אמר בולטות ר"ל אמר מלטרפות ופירש"י האותיות בולטות כגון ע"ן משמעון למ"ד מלוי ה"א מיהודה לומר עלה וכל אחת אינה זהה ממקומה אלא בולטת במקומה והוא מלפין:

* [בספרים דיןן הוא לישנא קמא בין בנחמים בין בעירובין]:

ומ"ש

יע"ש: י עשו בבית שני אורים ותומים ב"ר. עין לעיל רפ"ד מהלכות בית הכמירה ובמ"ש הראב"ד שם:

יא וביצד שואלין עומד הבחן וכו'. גרסינן בפ"י דיומא (דף ע"ג). כי אחת רבין אמר נשאל בהם איתמר תניא נמי הכי בגדים סכ"ג משמע בהם משום מלחמה נשאל בהם ע"כ. ובעת לא ראינו לרבינו שביצד דין זה:

ואנשי

לה נמי להא דמתן התם מחוסר בגדים עבודתו פסולה ופירש"י מחוסר בגדים כהן גדול ששימש בפחות משמנה וכהן הדיוט בפחות מארבעה והכי משמע התם בגמרא:

ה ומה שכתב בשם שהמחוסר בגדים חייב מיתה ופוסל העבודה וכו'. דרייתא ברפ"ז דנחמים (דף ק"ח). לנש שני מכנסים שני אבנטים חסר אחת יותר אחת וכו' ועוד

עבודתו פסולה. ומה שכתב או כהן הדיוט שלנש בגדי כ"ג ועוד וכו'. שם אכתי מהכא נפקא מהתם נפקא דמתן בני אהרן הכהן הכהן כביהונו כ"ג שלנש בגדי כהן הדיוט ועוד עבודתו פסולה אי מהתם הוה אמינא ה"מ עבודה דמעכבא כפרה וכו' ואכתי מהכא נפקא מהתם נפקא וערכו בני אהרן הכהנים הכהנים כביהונו מכאן לכהן הדיוט שלנש בגדי כ"ג ועוד עבודתו פסולה אי מהתם ה"א ה"מ חיסור אבל ייתור לא קמ"ל:

ו נאמר בבגדי כהונה על בשרו ולבשם וכו'. בפרק שני דנחמים (דף ק"ט). ומה שכתב לפיכך אין הכהן יכול לעבוד בתפילין של יד וכו'. שם אמר ר' אמי [למוד ערוך הוא בידיו] תפילין חוללות וכו' והסניא [אם הניחן] אינם חוללות ל"ק הא דיד הא דראש הא דיד דכתיב ילנש על בשרו שלא יהא דבר חוץ בינו לבשרו דראש נמי כתיב ושמת המנצפת על ראשו תנא שערו היה נראה בין ל"ק למנצפת ששם מניח תפילין ופירש"י הילכך ליכא חליצה ותנא דאליטריך לאשמועינן אם הניחן אינם חוללות משום יתור בגדים הוא דאליטריך לאשמועינן דלאו בגד הוא עכ"ל. ונראה שמה כיון רבינו נמה שהאריך וכחז ואם רצה להניחן בשעת העבודה מניח:

ז וצריך להזהר בשעה שלובש וכו'. שם צבי רבא נכנסה לו רוח בצנדהו מהו על בשרו צנין וכו' ליכא או דילמא דרך לציצה בך כינה מהו שמתוך מהה לא מצינא לך דודאי חייא חיה מאי מי אמרינן כיון דאחא ואחא רביחא היא ולא חייא או דילמא כיון דקפיד עלה חייא עפר מהו שיתוך עפר ודאי חייא אלא אבק עפר מהו בית השמי מהו שיתוך על בשרו צנין והא ליכא או דילמא דרך לציצה בך הכנים ידו לתוך חיקו מהו גופו מי חייא או לא נימא מהו שיתוך חייא ודאי חייא אלא נימא מדוללת מהו צני מר בר רב אשי ילא שערו בצנדהו מהו שערו כגופו דמי. או לאו כגופו דמי ופירש"י נכנסה לו רוח בצנדהו והבדילתו מכשרו בשעת עבודה. רביחא היא הרי היא ככשרו. כיון דקפיד עלה בצנדהו לא תהא ככשרו. אבק עפר דק ואינו מרגיש בו. בית השמי מהו שיתוך כגון בית יד של חלוקין שיהא רחב ואינו נוגע בבית השמי מהו שיתוך וצריך שיהיו צמי וזרועותיו דחוקים ויוגעים בצנדהו גופו. ידו שיהא גופו. נימא משמע דאחא מעלמא. נימא מדוללת מן הבגד מגורדין ותחובה בו קמא אלא שנתקה מעיקרה. ילא שערו מראשו למטה עד שנכנס בין כתננו לבשרו מהו אח"ל ידו לא חייא שערו מאי עכ"ל. ולא איפשיטו כל הוי צני ולפיכך פסק צנח דרבינו דלכתחלה להזהר וימיה וביצד א"ל פנו כח לפסול העבודה בך ולומר יצא קרבן אחר דאיכא למיחש שמציא חולין צנורה ואין לומר יצא קרבן אחר ויתנה דמאחר שיש קרבנות דלא שייך בהם להחיות דהיינו חטאות ואשמות וקרבנות הצבור לא מפליגי ביניהם ונראה שרבינו לא היה גורס בית השמי

מהו יציא שערו בצנדהו נראה שפרש"י דלא כפירוש רש"י: **ח** כרך על בשרו בגד שלא במקום בגדים. צפ"ד דנחמים (דף ק"ט). ופ"י דעירובין (דף ק"ג): אהא דמתן כהן שלקח באצבעו כורך עליה גמי במקדש אמר רבי יהודה דרי' חייא לא שאנו אלא גמי אבל ללול קטן הוי ייתור בגדים ורבי יוחנן אמר לא אמרו ייתור בגדים אלא במקום בגדים אבל שלא במקום בגדים לא הוי ייתור ותיפוק לי משום חליצה בשמאל אי נמי שלא במקום עבודה ופליגא דרבא דאמר רבא וכו' במקום בגדים אפילו נימא אחת חוללת שלא במקום בגדים ג'

משנה למלך

וכחז עליו הרב בעל חיו"ט שם דרש"י בפ"י התורה מפרש כפי פשוטו של מקרא וכמו שהשרישנו הרא"ם ז"ל בכמה מקומות אך בפ"י הגמרא נטה אחר דברי רז"ל דס"ל דבגדי שרד הם בגדי הכהנים ונקט בלישניה בגדי שרד לפי שמתרגם אונקלוס בגדי שמושא ועיקר ילפוחא דהכא הוא משום דכתיב לעמוד לשרע. ומ"ש רבינו וכו"ג ששימש בפחות מח' בגדים אלו חייב מיתה מור ששימש דוקא בעבודה חמה דומיא דזר וביציא אלא פנו כהן דנחמים (דף ק"ב): וכ"כ מרן לקמן בסוף הלכות ביאת מקדש

ד לא יהא דבר חוצץ בין תפילין לבשרו, לא שנא של יד לא שנא של ראש. הגה: ודוקא בתפילין, אבל בנלוועות אין להקפיד (רש"י נמשנה סימן תכ"ז).

ברכי יוסף

סימן ו"ך

שאיין דבר חוצץ, אלא צריך שיהיה הבגד על בשרו ממש, ואף מידי דבעלמא לא חייץ, הכא איכא קפידא כגון מים ורוח, דאף דלא חייצי סוף סוף אין הבגד על בשרו ממש, דהני מבדילין הבגד מעל בשרו, וכמו שכתב רש"י שם בזבחים נכנסה לו רוח בבגדו והבדילתו מעל בשרו בשעת עבודה, וכפי זה שפיר כתב הרב משנה למלך. תדע דאי לא, תיקשי לרבא מאי בעי ברוח, והא אפילו דם לא חייץ כיון דלח הוא, אלא ודאי כדאמרן, דבעיית רבא הוא אף במידי דלא חייץ, כיון דהכא כתיב על בשרו, ויש במשמע שיהיה הבגד דוקא על בשרו. ויש לדחות. אלא דכפי זה ק"ק אמאי לא פשיט מדתנן (יומא לא, ב) עלה ונסתפג, אלמא אפילו מים דלא חייצי הוה בעי להסתפג. וכמ"ש הרב משנה למלך. וה"ה רוח. ואפשר לומר דפשיטא ליה לרבא דאף דבר שאינו חוצץ כעין המים והדם שהם לחים, אפילו הכי מפסיקין לבגדי כהונה דעל בשרו כתיב, וכדתנן עלה ונסתפג, כי קא מיבעיא ליה ברוח שאין בו ממש³. ולפום הא דאמרן יש לפרש צדדי הבעיא באופן זה, מי נימא דכיון דדם ומים לא קרינן בעודם בו על בשרו, אף הן רוח כיוצא בהם, או דילמא שאני מים ודם דמיהוה הוה בהו קצת ממשות, אבל רוח דליכא מידי לא מפסיק, ועל בשרו קרינן ביה, כי כן ארחות הבגדים רוח עברה וינטלם וינשאם. ודוק.

ב. לא שנא של ראש וכו'. עיין להרשב"ץ בתשובה ח"א סימן ל'. ועי' מ"ש מהר"ם נ' חביב בספר תוספת יום הכפורים דף כ"ט ע"ג.

— ויוסף דוד —

אלא תח"י הדברים, והוכיח מלשון רש"י בזבחים שם שלא משום חציצה מיבעיא לרבא. ע"ש. וראה גם בשו"ת ברכה להלן סי' ע"ד. וכדי לבאר מעט נקדים, דהרב המופלא מהר"ם רוביו זלה"ה בשו"ת שמן המור חיו"ד סי' ד' הביא קושיא זו על המל"מ בשם מהר"י חזן, ויישב דהכא באינו מקפיד מיירי, דעיקר טעם דלח אינו חוצץ הוא משום דלא קפדי, והכא ומיבעיא ליה משום ד"על בשרו" ממש בעינן, וגם שמא יש כהן מפונק מאוד שמקפיד ע"ז, ושאינו דם דשבח כו' ובודאי לא קפדי, ע"ש. ובמראית העין בזבחים שם צ"ח לדבריו וכתב, ולפענ"ד מ"ש בברכי יוסף הוא העיקר כמ"ש המעין. וכ"כ בטוב עין

א. דין ד. לא יהא דבר חוצץ בין תפילין לבשרו וכו'. כתבו האחרונים משם הרב שני לוחות הברית¹ לרחוץ מקום הנחת תפילין. ופשוט שהנוהגים כן צריכים לנגב המקום היטב, אי משום כבוד תפילין, ואי משום שהמים אפשר שהם מפסיקין, ובעינן שהתפילין יהיו על בשרו ממש, דומיא דבגדי כהונה (ערכין ג, ב), כמ"ש הרא"ש (הל' תפילין סי' יח), וכתב הרב משנה למלך בהלכות עבודת יום הכפורים פרק שני (ה"ב), גבי עלה ונסתפג, דמה שהיה מסתפג משום המים דלא גרע מרוח, דבעי רבא בזבחים דף י"ט (ע"א) נכנסה לו רוח בבגדו מהו, על בשרו בעינן והא ליכא, או דילמא דרך לבישה בכך. ופסקו הרמב"ם וכו', עש"ב. וכפי דבריו למאי דקי"ל כהרא"ש, דתפילין כבגדי כהונה, ה"ה שלא יהיה שם מים דלא גרע מרוח².

אמנם שמעתי מקשים על הרב משנה למלך דהרי בסוף תמיד נשחט (פסחים סה, ב) אמרו דשבח הוא לכהנים ללכת בדם, ופריך והא קא חייץ, ומשני לח הוא ואינו חוצץ, וא"כ איך כתב הרב דמים חייצי. ואני אומר, דהתם בזבחים דבעי רבא ברוח לא מטעם חציצה אתי עלה, אלא משום דכתיב (ויקרא ו, ג) על בשרו, וכונת בעיית רבא מי נימא דהא דכתב רחמנא על בשרו לא אתא אלא שלא יהא דבר חוצץ, וא"כ כל מידי דלא חייץ בעלמא ה"ה הכא בכהן לית לן בה, או דילמא דמעל בשרו שמעינן דלא זו בלבד

1. בחולין נר מצוה אות כ"ד, משם אביו בעמק ברכה סי' ט"ו.
2. בקשר גודל סי' ג' אות ל"א העיר על מ"ש בשו"ת פני אריה סי' ז' שאבן שמפורין לנוי לא חוצץ, שיש לדחות דבריו עם מ"ש כאן בברכי יוסף. וכ"כ בשו"ת טוב עין סי' י"ח אות י"ז. ע"ש. וראה בסמוך. ודע שגם שמין במינו קימ"ל דלא חוצץ, ס"ל לרבינו בשו"ת ברכה להלן סי' ע"ד שבבגדי כהונה חוצץ גם מין במינו. ע"ש. ולפי דרכו ה"ה בתפילין. וראה תהלה לדוד. וראה בסמוך. (ובקדשים בכלל יש חומרא למין במינו טפי ממצוות, כמ"ש הריטב"א ביומא ג"ח ע"ב).
3. ראה בזה גם בעיר אוזן מער' ח' אות כ"ד, שלא הזכיר

לא נתנו תוקף לתקנתם בכל מקום ויש פעמים שתקנתם לא חלה, אזי גילו בעצמם שאין לתקנתם תוקף דאורייתא, וממילא גם היכא שתקנתם חלה עכ"פ לא מהני לדאורייתא, והדברים עתיקים, [ועיין בפלתי סי' ק' [סק"א] ובשו"ת מהרש"ס ח"ג סי' ש"ג ובשו"ת מהר"ש ח"ג סי' פ"ד].

והפרי"ז י"ל דהכונה בש"ס נזיר הנ"ל במה דמשי כגון שקמנה מעסתה היא כן, הלא בכה"ג לא אמרו רבנן דמה שקנתה אשה קנה בעלה, וכיון דהם עצמם חילקו ולא עשו לתקנתם תוקף בכל מקום, א"כ לא מהני לדאורייתא, וממילא אפילו בלא קמנה לא אמרינן מה שקנתה אשה קנה בעלה שיהני לדאורייתא שלא תמות החטאת, ולפי"ז א"ל לדחוקי נפשין דמתניתין איירי רק בכה"ג שקמנה מעיסתה, אלא בכל מקום לא מהני לדאורייתא כיון דהחכמים בעצמם לא השוו תקנתם בכל מקום כנ"ל.

ושפיר מיושב קושית הגהות אבני מילואים הנ"ל שהקשה דהו"ל להש"ס לשנויי דמשו"ה תמות החטאת משום דלילמא ימות הבעל קודם ויהיה ההקדש למפרע כנ"ל, דזה אינו, דעדיפא משני הש"ס דאפילו אם לא ימות ^{הבעל} ובכל אופן החטאת תמות, משום דלא מהני הכא קנינו שהוא רק מדרבנן לדאורייתא כנ"ל ודו"ק.

סימן לו

שלום וכטו"ס ידידי וחביבי זך השכל ונקי הרעיון
חור"ב כש"ת מו"ה חנוך העניך פדואה שליט"א רב
ומו"ץ בק"ק ירושלים

אחד דשכ"ת יקרתו השגתי, ועל דבר השאלה צמי שנושא
שעון על ידו השמאלית אם צריך לחלוץ
השעון בשעת הנחת התפילין, או שיכול להעביר הרצועה
על רצועת השעון ואינו חוצץ.

והנה כת"ה העמיק והרחיב צביאור הלכה זו [עי' משג
האפור ח"א סי' כ"א] צביאור השיטות במקור הלכה
משו"ע או"ח סי' כ"ז סעיף ד' ובט"ז [סק"ד] ובמג"א שם
[סק"ה] שגם ברצועות יש להקפיד על חצינה, וזיין לשו"ת
חתם סופר יור"ד סי' קצ"ב דטענת של איש שאין בו אבן
שאינו חוצץ בנטילה כמבואר במג"א או"ח סי' קס"א אות
י"א, עכ"ז פשיטא ליה שמסירו בשעת הנחת התפילין
ונטילת לולב עי"ש, וכת"ה כותב דיש נוהגין להקל בזה,
ונראה דטעמם דיען דהרצועות של השעון הוא ג"כ של
עור ע"כ מין צמינו אינו חוצץ [סוכה ל"ז ע"ב]. אולם כת"ה
העיר מדברי הצרכי יוסף [אות א'] מובא בשערי תשובה

כן סגי במה שאינו השתא, אבל לא לומר עי"ז שאינו חל
השתא גם לאחר שנתגרשה לא ליחול. וא"כ שפיר ניחא
מה שנתאלמנה או נתגרשה מכרה קיים כיון דרק מפני
תקנת אושא אינה יכולה למכור בעוד בעלה קיים, על כן
לאחר שמת שפיר חל המכר כמו באומרת יקדשו ידי דחל
לאחר שנתגרשה.

ובהגהות אבני מילואים שם [סק"ה] הקשה עוד על
שיטתם דההקדש חל למפרע בנתאלמנה או
נתגרשה, מש"ס נזיר [כ"ד ע"א] דמבואר שם דאשה שנדרה
בנזיר והפרישה בהמתה ואח"כ הפר לה בעלה, אם שלה
היתה הבהמה החטאת תמות והעולה תקרצ עולה, ופריך
שם בגמ' היא מנא לה מה שקנתה אשה קנה בעלה, ולא
אשכח גוויי לחירוני מתני' אלא דקמנה מעיסתה, אי נמי
שנתנו לה על מנת שאין לבעלה רשות בה עי"ש, וא"כ אי
נימא דההקדש חל למפרע בנתאלמנה או נתגרשה, א"כ
לא היה צריך לדחוקי נפשיה ולאוקמי בגוויי דחיקי דמתני'
איירי רק בכה"ג כגון שקמנה מעיסתה, אלא הו"ל לשנויי
דחיישינן שמא ימות הבעל ותתאלמן, ובכה"ג חל ההקדש
למפרע, ולכך החטאת תמות, אלא ע"כ מוכח דלא חל
ההקדש למפרע, ע"כ קושיתו עי"ש.

והנה ז"ע לי לפי מה דפשוט הוא וכן העלה
בפני יהושע בגיטין דף ע"ז [ע"א ד"ה גמרא] דהא
דאמרינן בכל מקום מה שקנתה אשה קנה בעלה אינו
מדאורייתא רק מתקנת חכמים שתקנו שיאכל פירות,
ומתקנת אושא ואילך קנה נמי הגוף עי"ש, וכן מוכח נמי
מש"ס דהכא דמבואר דבקמנה מעיסתה לא קנה הבעל,
א"כ מוכח דכל הא דקנה הוא רק מדרבנן, ועל כן בכה"ג
לא תקנו, אבל אי נימא דמדאורייתא קנה הבעל בודאי אין
לחלק ובכל מקום היה לו לקנות, וז"פ. [וחתני הרב הה"ג
ברוך שמעון שיחי' העירני מש"ס סוטה כ"ג [ע"א] דכל
הנשואות לכהונה מנחותיהן נשרפות, והתוס' שם ד"ה כל
דמשום דיש לבעלה חלק במנחתה משום דמה שקנתה אשה
קנה בעלה, הרי דמהני גם לדאורייתא לשרוף מנחתה].
א"כ לפי"ז קשה לי מאי פריך הש"ס צמיר הנ"ל מה
שקנתה אשה קנה בעלה ואמאי החטאת תמות, הלא שפיר
ניחא, דהא מן התורה החטאת שלה הוא ועל כן שפיר
מדין תורה היא שתמות, וע"כ מוכרחין אנו לומר דהש"ס
סובר דנהי דמה שקנתה אשה קנה בעלה הוא רק מדרבנן,
מ"מ מהני לדאורייתא, וע"כ שפיר פריך הש"ס אמאי
החטאת תמות משום דמה דהפקיעו ממנה והקנו לבעל
מהני לדאורייתא דיחשב כשל, והיכא שהקרבן שלו הלא
הדין דתנא ותרעה בעדר, ועיין בתוס' ע"ז ס"ג [ע"א]
ד"ה והא מחסרא משיכה. והנה כבר נודע מה שהעלו
דהא דאמרינן דדרבנן מהני גם לדאורייתא הוא רק היכא
שהרבנן בעצמם חזקו דצריהם ולא חלקו ובכל מקום בלי
שום שינוי חילוק והפרש תקנו תקנתם, אבל היכא שבעצמם

מקדשת וכלי שרת מקדשין מה כלי שרת לא יהיה דבר חוץ בינו לכלי שרת אף רצפה לא יהיה חוץ דבר בינו לבין הרצפה, ובתוס' שם [ד"ה הואיל] כלי שרת פירשו בגדי כהונה, הרי מדין בגדי כהונה יליף חציצה לעומד על הרצפה דפוסל, וא"כ איך אפשר לחלק בין שניהם, ואם בעומד על הרצפה לא אינו חוץ גם בבגדי כהונה לא אינו חוץ, ואינו דומה לרוח בין בגדיו דשם הבגד אינו על בשרו משא"כ בלח, והרמב"ם מטבילה במקוה שלח אינו חוץ כמבואר ביו"ד סי' קנ"ח סעיף ט"ו, והפסקת אור חוץ כמבואר במתני' דמקואות [ע"י שם פ"י מ"א וצ"י הרמב"ם שם ד"ה הטבילה], ולפי"ז אין ראיה והכרח לומר דגם מין במינו חוץ חוץ בתפילין.

או"ח סי' כ"א [ע"ב] אהא דאמרין שם דרכה של אשה לראות דם בחמיכה, ופירש רש"י [ד"ה דרכה] הלכך צבשה קרינן ביה דמין במינו אינו חוץ, הרי מבואר דהא דמין במינו אינו חוץ היינו משום דדרכו צכך, וכן מתוס' זכאים דף ק"י [ע"א ד"ה מין], ובהגהות רעק"א שצ"ן ליומא דף נ"ח [ע"א], ומתוס' סוכה ל"ז [ע"א ד"ה כן] שכתבו בדבר דלאו אורחא חוץ אפילו מין במינו ע"ש, ועל כן בודאי יש להקפיד שלא לקשור על גבי העור של השעון דבמידה דלאו אורחא גם במין במינו חוץ, עכ"ד היקרים והנכונים.

הגדה מה שהענין כ"ת לחלק בין לא דאינו חוץ משא"כ ברות, מסתבר מאד. ועפי"ז יונח לי מה שהקשה בשו"ת שבות יעקב [ח"א סי' ס"ט] הוצא במחנית השקל או"ח סי' קס"א אות ז', אהא דמקשה בש"ס פסחים דף ס"ה [ע"ב] והא קא חייז, והקשה הא מבואר בש"ס זכאים דף נ"ח [ע"ב] ואם טבח הוא אינו חוץ, וא"כ כהנים ג"כ לא קפדי ואמאי חוץ. אולם לפי מה שהבאתי מדברי הרמב"ן בצבורות דף ט"ז דהיכי דאזיר פוסל גם מין במינו פוסל, אע"ג דלא קפיד חוץ, משום שעכ"פ אינו נוגע בגוף הדבר ממש ולא עדיף מאזיר, וא"כ גם בבגדי כהונה דרוח פוסל מידי דלא קפיד חוץ, וממילא גם לענין עמידת כהן על הרצפה דילפינן מכלי שרת דבגדי כהונה, חוץ גם במידי דלא קפיד, וע"ז משני הש"ס דלא אינו חוץ, וזה שפיר חשיב נגיעה ממש כדברי כת"ה. וממילא אי אפשר לומר בזה כמו שהעלה כת"ה דלפי טעם זה גם מין במינו אינו חוץ בתפילין, דזה אינו, דמין במינו שפיר חוץ לשיטת הסוברין דחציצה פוסל בתפילין כמו באזיר דפוסל.

ובגוף סגרת הרמב"ן הג"ל ראיתי מאז בתשובה כת"י מכבוד אהמו"ר שר התורה ז"ל לכבוד הה"ג אבד"ק פאטיק ז"ל ונדפסה בכתר תורה [ע"י כוכב מיעקב ח"צ סי' ה'], שהעיר מש"ס זכאים דף ק"י [ע"א] דפריך שם והאיכא חציצה, וברש"י שם [ד"ה והאיכא] ודכוותיה בפנים לאו העלמה היא, ומשני רב אמר מין במינו אינו

או"ח סי' כ"ז [סק"ו], דבתפילין דיליף לה מבגדי כהונה [ע"י רא"ש ה"ל תפילין ט' ע"א מדפי ההלכות ד"ה במקום], כמו בבגדי כהונה שהעלה המשנה למלך בה"ל עבודת יו"כ [פ"צ ה"ב] שמה שכהן גדול טובל ומסתפג היה חוצה משום דגם לא היה חוץ, דלא עדיף מרוח בין בגדיו דחוץ משום דאינו על בשרו [זכאים י"ט ע"א], והכ"נ בתפילין גם לא חוץ. ואינו דומה למה שמבואר בפרק תמיד נשחט [פסחים ס"ה ע"ב] דשבח הוא לבני אהרן שילכו עד ארכובותיהם בדם דלא אינו חוץ, דחציצה לא הוי, אבל הכא דבעינן על בשרו שפיר גם לא חוץ ע"ש, ועל כן כתב כ"ת דלפי"ד הנכרי יוסף פשוט הוא דלא שייך בתפילין לומר מין במינו אינו חוץ, דמ"מ אינו על בשרו עכ"ל.

53/07/2018

הגדה בתשובה אחת בהיומי צבוכארא לכבוד הה"ג ר' נח שטאקמאן שליט"א העירותי מדברי הנכרי יוסף כדברי כת"ה דבתפילין הדין הוא כמו בבגדי כהונה משום דגם אזיר פוסל, אולם כתבתי דל"ע מתשובת פני אריה [סי' ו'], מובא בפתחי תשובה יו"ד סי' קנ"ח אות כ"ג דהעלה דאצק לבן אינו חוץ בתפילין משום שעשוי לנוי, ולהנ"ל כיון דאזיר פוסל גם בעשוי לנוי יהיה חוץ דהוי עכ"פ כאזיר. ואמנם בהלכות קטנות ח"צ סי' מ"ב מסתפק אם הפסיק בדיבור בין של יד לשל ראש אחר שהגיע לאזיר הראש שלא הוי הפסק משום דאמרין קלוטה כמי שהונחה דמיא [ע"י שנת ד' ע"א], אולם הוא דבר תימה.

וצ"ע"ק לי על מה שמבואר בשו"ת פנים מאירות [ח"ג סי' ל"ב] מובא בפתחי תשובה יו"ד סי' רע"א אות ג', ע"ד הקלף שמושחין אותו בצבע שיהיה נאה ונוח לכתוב עליו, והעלה שם דהצבע לא הוי הפסק משום שכל שנעשה לנוי אינו חוץ [סוכה ל"ז ע"א], ונ"ל ראיה מש"ס סוטה דף ל"ה [ע"ב] דס"ל אחד מ"ד דסדו אצנים בסיד ואח"כ כתבו ישראל את התורה בשבעים לשון ע"ש, וצ"ע איך היו ראשין הלל נכתב בתוה"ק וכתבת על האצנים, אלא ודאי דמה שסדו אותם בסיד היה לנוי ולגרכו ועל כן אינו חוץ כדברי הפנים מאירות. אולם נע"ק לפי"ד הרמב"ן בצבורות דף ט"ז [ע"א מדפי ההלכות] דהיכא דאזיר פוסל גם מין במינו חוץ דעכ"פ לא הוי עדיף מאזיר ע"ש, וא"כ הכא דכתב וכתבת על האצנים א"כ נימא דבעינן על האצנים ממש כמו בבגדי כהונה משום דכתב על בשרו מיבעיא ליה להש"ס [זכאים שם] דגם צנכנס רוח בבגדיו שיפסול, וא"כ גם כאן נימא דאזיר פוסל, וא"כ מה מהני הא דלגאאותו שאינו חוץ ונחשב כמין במינו, הא היכא שאזיר פוסל גם בכה"ג חוץ לדעת הרמב"ן.

והגדה כת"ה העיר הערה עזומה על הנכרי יוסף הג"ל, שהעלה לחלק בין הא דחציצה בין רגליו לרצפה דשם שפיר לא אינו חוץ משא"כ בבגדי כהונה, והעיר כת"ה מש"ס זכאים דף כ"ד [ע"א] דיליף שם הואיל ורצפה

ועיין בשו"ת חתם סופר או"ח ריש סימן קל"ז, וכת"ה תירץ בפלפול חריף.

והנ"ל דהנה הטורי אבן זכ"ה שם בחי' אבני מילואים [ד"ה הדר] העיר אהא דמודר הנאה ממעיין דאסור לטבול צימות החמה, הא הו' דבר שאינו מתכוין, דהוא מכון לשם מצוה, ואי דהו' פסיק רישא, הא לענין הנאה פסיק רישא שרי כמ"ש הר"ן פרק גיד הנשה [חולין ל"ז ע"א מדפי הרי"ף דיבור הראשון] כנודע. אולם בשו"ת מהרי"א [אסאד] סי' שכ"ו תירץ [השאל שם] דנדר דין הקדש יש לו, דהא קי"ל [גדרים ל"ה ע"א] יש מעילה בקונמות, ובמעילה עשה דבר שאינו מתכוון כמתכוון כמבואר בש"ס פסחים דף ל"ג ע"א, דבהקדש גם מתעסק חייב, ונתכוון להתחמם בגיזי חולין ונתחמם בגיזי עולה מעל כמבואר ברש"י שם [ד"ה תאמר וכו' נתכוון], דלא כתיב ביה מיעוטא עי"ש, וא"כ ממילא גם בקונמות חייב אע"ג שאינו מתכוון. וא"כ לפי"ז שפיר מתורץ קושית כת"ר, דכל זה תינח בקונמות אבל באיסור הנאה דאפר גיד הנשה מותר להזות צימות החמה משום דבר שאינו מתכוון כחירוק הטורי אבן הנ"ל.

ואו"ם כתבתי כל זה לפי קושית כת"ר, אבל לדעתי במח"כ לא קשה כלל מהא דמזה צימות החמה, דמה הנאה יש לו מהאפר הא אינו נהנה רק מהמים, והמים הלא מותרין לו ליהנות מהם, ורק בנודר מן המעין דהמים אסורים עליו בהנאה אסור צימות החמה משום שנהנה מן המים, וז"פ.

אב"י עדיין קושיא השניה דלמ"ד מצות ליהנות נתנו תאסר ההזאה לא מתורץ בכל הנ"ל, דהרי נהנה הוא מהאפר בקיום המצוה, וגם חשיב מתכוון, כיון דמתכוון הוא להמצוה, ולמ"ד מצות ליהנות נתנו חשיבה הנאה זו ליאסר באיסור הנאה.

והנראה דהנה כבר נודע מדברי הרשב"א בחולין דף פ"ט ע"ב ד"ה אלא דלענין איסור חל על איסור לא חשיב לאיסור גיד שחל משעת יצירתו אלא משעת לידתו, משום שאפשר שתישחט אמו ויהיה לגיד היתר גמור של אכילה על ידה, משום הכי לא חשיבין ליה לאיסור חל על איסור עד שנולד יע"ש. ועפי"ז י"ל דגם לשיטת הירושלמי דגיד הנשה של כשרה אסור בהנאה, מ"מ כיון דתלוי ועומד, אולי תתבטל הבהמה ויהיה הגיד מותר בהנאה, ורק בשעה שנשחטה הבהמה בהכשר אז חל האיסור הנאה דגיד, אבל הלא אז חלה ג"כ מצות שריפה של פרה גם על הגיד, וא"כ הו' שפיר מהנשרפין, וכמבואר בירושלמי פסחים פ"ב [סוף ה"א] דלחמי תודה אם חמץ קודם הו' בקצורה ואם נותר קודם בשריפה ומקיים בזה גם למצוות ציעור חמץ עי"ש [ועיין בשו"ת כוכב מיעקב [ח"א] סי' קי"ד], וא"כ הכ"נ כיון דחיוב קצורה לא בא קודם החיוב של שריפה כנ"ל א"כ שפיר הו' מן הנשרפין ואפרן מותר.

חולץ, וא"כ לפי מה דמביעא ליה בש"ס זבחים דף פ"ז ע"ב אי אור מוצח כמוצח דמי או לא, וא"כ לזד זה דאורי מוצח לאו כמוצח דמי, מאי משני מין צמינו אינו חולץ הא לדעת הרמב"ן גם מין צמינו חולץ בכה"ג. ומאז העירותי מש"ס סוטה דף מ"ה [ע"א] דאביעא ליה אי מין צמינו הו' נץ עי"ש.

גם י"ל לפי מה שהעירותי בספרי [ח"א] סי' ס"ו [אות ג'] דהיכא דמחולקין באיכות אחד קדוש ואחד חול חשיב כמין צמינו מינו עי"ש, ואח"כ ראיתי שמביאין שכן העלה בשו"ת בית שלמה [או"ח סי' ז'], א"כ מטעם זה נכונים דבריו דאסור לקשור על גבי עור של חול, ולא חשיב כלל מין צמינו משום שזה חול והרצועות קדושין. ועיין ש"ס זבחים דף ל"ז ע"א] לריכי דאי תני קדשים וחולין הו"א חולין דמבטלי קדשים דלאו מינייהו, אבל קדשי קדשים וקדשים קלים אימא לא עי"ש. ונעק"ל מש"ס חולין דף ק"ל [ע"א] צמינן קאמרת קדשים נמי צמינן נכנסין לדיר להתעשר, וברש"י שם [ד"ה ה"ג צמינן] כגון חולין. ועיין בש"ס מכות דף כ"ב [ע"א] דהמרביע או מנהיג צשור פסולי המוקדשין לוקה שנים, וברש"י שם [ד"ה המרביע] דחולין וקדשים הו' שני מינין וחשיב כלאים.

הרה"ח 2018/07/02

סימן לח

ב"ה, לכבוד ידידי הרב הגאון החר"ף העצום מו"ה אברהם יחיאל בלאנקמאן שליט"א האבד"ק שברשיץ

א ע"ל דבר קושיתו לפ"ד הירושלמי צפ"צ דפסחים [ה"א עי"ש בקרבן העדה ד"ה קיימתי] דגיד הנשה של כשרה אסור בהנאה, איך משכחת לה אפר של פרה אדומה להזאות לטמאי מתים, דהרי קי"ל [תמורה ל"ד ע"א] כל הנקברין אפרן אסור, וצפרה אדומה דכתיב בה ישרף כשהיא שלימה [חולין י"א ע"א] ושורפה עם הגיד הנשה שלה, א"כ הרי נתערב בה אפר של גיד הנשה דאסור בהנאה, ואיך יזה על הטמא צימות החמה, להו' כמודר הנאה מחזירו דמבואר בש"ס ר"ה כ"ח [ע"א] דאינו מזה עליו צימות החמה.

ועוד הוסיף כ"ת להקשות דגם צימות הגשמים יהיה אסור להזות למ"ד [עי' עירובין ל"א ע"א] מצות ליהנות נתנו, ואף לשיטת הצבלי [פסחים כ"ב ע"א] דס"ל דגיד הנשה אף של כשרה מותר בהנאה, מ"מ יקשה לר"ש דס"ל [שם] גיד הנשה אסור בהנאה, איך אפשר להזות כנ"ל, ואין לומר דאפר של גיד הנשה בטל ברוב האפר של הפרה, הא ר"ש ס"ל לפי פי' הר"ש פ"ב דטבול יום [מ"ג ע"י בתוספתא שם פ"ב ה"ד וצפי' זר זהב שם] דמין צמינו לא בטיל,

במיכום : מותר לעשות נטילת ידים לתפלה ולסעודה בחדר האמבטיה, ויברך על נטילת ידים בחוץ. אבל אם יש שם בית כסא, אין להקל בזה, אלא בשעת הדחק שאין לו מקום אחר לנטילת ידים.

סימן ב

שאלה : האם צריכים מן הדין להפיר את שעון חיר בעת הנחת התפילין משום חציצה, או לא ?

תשובה : במשנה מגילה (דף כד ע"ב) מכואר, שחציצה פוסלת בתפילין של יד, והמניח תפילין על בית יד לבוש, הרי הוא עושה כדרך החיצונים שאינם מאמינים בקבלת חז"ל. וכתב הרא"ש בתשובה (כלל ג סימן ד), שאיסור חציצה בתפילין של יד למדנו מהפסוק והיה לך לאות על ידך, כלומר שלא יהיה דבר חוצץ בין התפילין לידו, וכמו שדרשו חז"ל כיוצא בזה בזבחים (דף יט ע"א) : „ובגדי בד ילבש על בשרו, שלא יהיה דבר חוצץ בין בגדי כהונה לבשרו“. עד כאן. ובתשובת הרשב"א (סימן תתכז), כתב, שאין איסור חציצה נוהג בתפילין אלא במקום הקציצה, כלומר, הבית של התפילין שמונחות בו הפרשיות, אבל ברצועות אין דין חציצה נוהג. אלא שסיים, שאינו כותב כן אלא להלכה, אבל למעשה יש ללכת אחר המנהג, וכמו שאמרו בירושלמי (מעשר שני פרק ה הלכה ב) : „כל הלכה שהיא רופפת בידיך צא וראה היאך הצבור נוהג ונהוג כן“. עד כאן. והרמ"א בהגה (בסימן כז סעיף ב) פסק, שאין דין חציצה נוהג ברצועות. והעיר על זה הטורי זהב, שהרי מקור הלכה זו בתשובת הרשב"א, והוא עצמו סיים, שלא כתב כן למעשה. ותירץ המגן אברהם, שמוכר הרמ"א שלא חשש הרשב"א לענין מעשה, אלא שלא לכרוך רצועות התפילין על הכבד, אבל בדבר מועט החוצץ, אין להקפיד ברצועות. עד כאן. ואפשר עוד לומר על פי מה שכתב השדי חמד בכללי הפוסקים (סימן מז אות מו), שארחות צדיקים לסיים בדבריהם שכן נראה להם להלכה אבל לא למעשה, אכן אין זו אלא דרך ענוה, וכשהדברים נראים נכונים וראויים למי שאמרם, אפשר לסמוך עליהם גם למעשה, וכמבואר בסדרי מהרה (סימן קצ ס"ק נב), וכבר כי יוסף יורה דעה (סימן שסד), ועוד אחרונים. ולכן שפיר סמך הרמ"א על הרשב"א להקל ברצועות גם למעשה. וכן פסק הגאון רבי יעקב קשטרו בערך לחם (סימן כז) להלכה ולמעשה. וכן העלה הגאון מלובלין בשו"ת יד אליהו (סימן ג), וכן פסק הגאון משאוול בשו"ת נטעי נאמנים (סימן ו).

ואמנם הגאון רבי שניאור זלמן בעל התניא, בשלחן ערוך שלו (סימן כז), פסק, שאף ברצועות שייך דין חציצה בכל מה שצריך לקשירת התפילין, דהיינו ברצועה המקיפה את הזרוע פעם אחת, שהיא חובה מן הדין, מכל מקום

מתבאר מדבריו שגם הוא מודה שלאחר שיעור היקף כריכה אחת אין דין חציצה נוהג ברצועות. ומכל שכן שעון היד שהוא מונח לאחר כל שבעת הכריכות שעל פרק הזרוע הסמוך לכף היד, שאין דין חציצה נוהג בו. וכן הוכיח במישור בספר דברי צבי (סימן לג), מדברי התרומת הדשן והבית יוסף, ודחה דברי המחצית השקל שסובר להחמיר בזה. ע"ש. וכן פסק הגאון רבי שלמה קלוגר בשו"ת שנות חיים (בקונטרס שו"ת סת"ם סימן נד), ודחה גם כן דברי המחצית השקל שסובר להחמיר בזה, וכתב שאין דבריו נראים להלכה, והעולם נוהגים להקל, והדין עמם. והביאו המשנה ברורה בביאור הלכה (סימן לג סעיף ה) בד"ה אם. וכן פסק בשו"ת מהר"ם מרוטנבורג האחרונים (סימן ד). וכן הורה להקל הגאון מצ"בין רבי דוב כריש ויידנפלד*). ואף על פי שהרוצה להחמיר על עצמו להסיר השעון מעל ידו לפני הנחת התפילין, תבוא עליו ברכה, אבל אין למחות במי שמיקל בזה, מכיון שהעיקר להלכה כדברי המתירים, שריבוי החומרות גורם לגרוע מה שמחוייבים מן הדין, כמו שכתב בשו"ת זכר יהוסף (סימן קצח). וראה עוד בשו"ת חשב האפוד (סימן כא), ובשו"ת יין הטוב (סימן כג), ובשו"ת והשיב משה הכהן (חלק אורח חיים סימן א).

בפירוש: מצד הדין אין צורך להסיר את שעון היד בשעת הנחת התפילין. והמחמיר להסירו תבוא עליו ברכה.

סימן ג

שאלה: האם הנשים חייבות לומר בכל יום פסוקי דזמרה בתפלת שחרית, ברוך שאמר וישתבח?

תשובה: ראשית כל עלינו לברר אם בכלל אמירת פסוקי דזמרה חובה היא על כל אדם, או אינה אלא מנהג טוב. ולכאורה יש להוכיח מהגמרא בשבת (דף קיח:), אמר רבי יוסי, יהא חלקי מגומרי הלל בכל יום, ומפרשת הגמרא שהכוונה לפסוקי דזמרה. ומשמע שרק יחידי סגולה נהגו לאומרם, ואינה חובה גמורה, ולכן היה מתפלל רבי יוסי שיהא חלקו עמם. וכן הוכיח הגאון רבי משה טייטלבוים בשו"ת השיב משה (חלק אורח חיים סימן ג), שבזמן חכמי התלמוד עדיין לא פשט המנהג לומר פסוקי דזמרה לפני תפלת

(*) הנה הגאון מצ"בין זצ"ל בשו"ת דובב מישרים חלק ב' (סימן לו) העלה להחמיר בנידון דידו, וכשזכיתי לקבל פני שכינה, בחיים חיותו, והשתעשעתי עמו בדברי תורה, העירותי בזה על דברי קדשו, ממה שהבאנו ראיות להתיר בשו"ו יביע אומר חלק ב' (חלק אורח חיים סימן ב), וכנ"ל, ענה לי כבוד הגאון זצ"ל, כי הוא סבר ששעון היד מקומו למעלה, לפני שבעת הכריכות שבזרוע, ולכן כתב להחמיר, אולם לפי האמור שמקום שעון היד הוא סמוך לכף היד, מודה הוא שיש להקל בזה, ואין להחמיר כלל. עד כאן תורף דברי קדשו. והדר הוא לכל חסידיו. תנצב"ה.